

Uvodnik

Igor Gregori

Deželni koledar Maya

Da za deželno vlado in desno sredinsko večino v deželnem svetu slovenska narodna skupnost v Italiji in njeni letošnji problemi niso prioriteta, je bilo že znano. Da se pa ta odnos razteza vse do groteskne burke in "zafkancije", no, tega pa si najbrž ni nihče mislil. Verjetno tudi sama deželna svetnika Igor Gabrovec in Igor Kocijančič ne, ko sta na novinarskem srečanju, ki je bilo v sredo, 19. decembra, na sedežu deželnega sveta v Trstu, podala žalostno sliko politične blokade vladajoče koalicije do manjšine in splošno slabo sodelovanje pristojnih deželnih uradov glede iskanja rešitve za kritično stanje naših ustanov.

Svetnika sta novinarsko srečanje sklicala dan po koncu obravnave finančnega zakona za leto 2013 (pred finančnim zakonom je deželni parlament že sprejel večnamenski zakon). V tej poslednji bitki sta slovenska politika ciljala na udejanjanje štirih prioriteta, ki so za našo narodno skupnost ključnega pomena. Najpomembnejši sta zadevali prevzem bremena v višini štiristotisoč evrov s strani dežele, ki jih je lani iz svojega proračuna nakazala zaradi neizplačitve celotnega zneska, ki ga je morala država nakazati manjšini, in posojilo dežele za letošnji primanjkljaj v višini devetstotisoč evrov; poleg tega sta Gabrovec (SSk) in Kocijančič (Stranka komunistične prenove) zahtevala, naj dežela kot ustanovni član SSG nakaže gledališču znesek 160 tisoč evrov prispevka, obenem sta poskusila zagotoviti nekaj sredstev za čezmejne programe Slovenija-Italija.

"Obračun najine bitke je dokaj jalov", je dejal Kocijančič in obrazložil, da je deželna vlada od štirih postavk ugodila le financiranju SSG (kar je med ostalimi gledališkimi ustanovami, ki se prav tako nahajajo v tiski, sprožilo val nelagodja, celo pravega 'kanibalizma') in nakazala nedorečeno možnost glede skope podpore čezmejnemu oddajam. "Pristojnim organom sva ponudila vse potrebne instrumente, da bi lahko temeljna vprašanja rešili, dejansko pa ostajajo problemi še odprti", je dodal Gabrovec in obrazložil, da je računovodska deželna služba sprva pristala na posojilo 900 tisoč evrov slovenskim ustanovam.

/ str. 2

V uredništvo se vrnemo
3. januarja 2013.

Še enkrat: veliko lepega
in dobrega v novem letu!

POGOVOR Damijan Terpin

"Puške ne bomo vrgli v koruzo!"

Foto DPD

Slovinci v Italiji smo pred novimi volilnimi kampanjami. Najprej bodo, verjetno meseca februarja, na vrsti parlamentarne volitve, nato bodo aprila na vrsti deželne volitve. Kakšna je današnja politična slika glede koalicij, povezav, kandidatov in programov ob bližajoči se volilni preizkušnji, nam je povedal dr. Damijan Terpin, deželni tajnik stranke Slovenska skupnost.

Italijanski parlament in vsa italijanska politika sta dokazala, da ju bolj malo zanima mnenje državljanov, bolj ju zanima oblastniški pristop, po katerem senatorje in poslance, namesto državljanov na volitvah, izbira nekaj velikih strankarskih "šefov" v Rimu. Seveda bodo izbrali takšne, ki bodo njim poslušni in ubogljivi, kar je seveda pravi skandal.

/ str. 3
Jurij Paljk

Za naše naročnike:
NOVI GLAS
brezplačno
v elektronski obliki!

Pišite nam: noviglas@gmail.com

Krožek Anton Gregorčič

VABIJO

4. Božični dobrodelni koncert v spomin na dr. Mirka Špacapana

Angelica Špacapan - klavir in poezija
MIPZ Emil Komel - zborovodja Damijana Čevdek
Jug
Skupina kitar - SCGV Emil Komel

Solange Degenhard in Robi Cotič - recitacije
MePZ Podgora - zborovodja Peter Pirih
Oktet Vrtnica iz Nove Gorice - umetniški vodja Marko Munič

Slavnostni govornik Hadrijan Koršič

Petek, 11. januar 2013 ob 20.30, župnijska cerkev sv. Justa v Podgori.

Dobrodelni izkupiček bo namenjen neprofitnemu društvu "Paliativna oskrba - Mirko Špacapan ljubezen za vedno" iz Vidma, ki nudi pomoč pri paliativni negi za onkološke bolnike.

Kulturni dom v Trstu / Sprejem ob Dnevu samostojnosti in enotnosti RS 23. december 1990: Slovenija naj postane samostojna in neodvisna država!

"Slovenski državni praznik (dan samostojnosti in enotnosti) je povezan s slovenskimi, evropskimi in svetovnimi prelomnimi dogodki. Gibanje slovenske pomladi, ki se je leta 1989 utelesilo v *Demokratski opoziciji Slovenije* (Demos), se je dogajalo vzporedno in istočasno z evropskimi demokratičnimi gibanji, kot so bili npr. poljska *Solidarnost*, češki *Demokratski forum* ali madžarski *Demokratski forum*. Slovenijo je leta 1988 posebej razvnel ljubljanski vojaški proces proti Janezu Janši in ostalim trem obtožencem (zadeva JBTZ), vrhunec pa je pomladno gibanje doseglo z razglasitvijo (25. junija 1991) in z mednarodnim priznanjem neodvisne slovenske države (15. januarja 1992). Slovenci takrat nismo zamudili zgodovinske priložnosti", je dejal generalni konzul Republike Slovenije Dimitrij Rupel v svojem nagovoru pred množico predstavnikov slovenske narodne skupnosti, sil javnega reda, tržaškimi županom Robertom Cosolinijem, predsednico pokrajine Mario Tereso Basso Poropat in drugimi gosti, ki so se v četrtek, 20. decembra, udeležili sprejema v Kulturnem domu, na katerem je GK počastil dan samostojnosti in enotnosti Republike Slovenije. Slovenski dolgoletni diplomat je

v svojem posegu obnovil tedanje dogajanje, ki je bilo ključnega pomena za zgodovino naše matične domovine. "6. decembra 1990 je *Skupščina Republike Slovenije* sprejela *Zakon o plebiscitu o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije*. Na plebiscitu so volivci odločali o vprašanju 'Ali naj Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država?' Rezultat je bil spodbuden: 88,5% vseh volilnih upravičencev (95% volilnih udeležencev) je na vprašanje odgovorilo pritrdilno. S tem se niso poglobili dvomi in pritiski v opoziciji, predvsem pa v tujini, vendar je slovenska politika dobila mandat, da pripravi vse potrebno za samostojno državno življenje. Odločitev slovenskih volivcev 23. decembra 1990, *naj Slovenija postane samostojna in neodvisna država*, so leto dni kasneje potrdili: 'mnenja' Badinterove arbitražne komisije in mednarodno priznanje članic EU (ZDA so priznale Slovenijo 7. aprila 1992, OZN pa je sprejela Slovenijo kot 176. članico 22. maja 1992). Ob koncu leta 1990 je bila večina Slovencev prepričanih, da je *(neodvisna) država jamstvo za obstoj in blaginjo slovenskega naroda*. Ker se je to prepričanje izrazilo na plebiscitu, lahko govorimo o nesporne *dejstvu*.

Leto 1991 je bilo leto zalivske in jugoslovanske vojne, leto državnih udarov, leto razkroja držav in njihovih povezav. Perestrojka in konfederacija sta se izkazali za iluzorni, v Jugoslaviji se je zračilo, prevladal je ultranacionalistični Milošević. Ena redkih luči v mraku je bila Slovenija, ki je na Brionih in kasneje doživela sloves konstruktivnosti, na koncu pa mednarodno priznanje kot nacionalna država. Slovenija je pridobivala ugled tudi zato, ker je ostala zunaj jugoslovanske vojne, medtem ko so se druge republike/države vse bolj pogrezale vanjo. Slovenija je bila tudi edini večji dosežek, s katerim se je, potem ko je obupala nad enotno Jugoslavijo, lahko pohvalila Evropska unija". Govornik je poudaril, "da so padec Berlinskega zidu, kriza in razpad Sovjetske zveze bodisi pozitivno bodisi negativno presenetili mnoge zahodne državne. Razpadele je Varšavski pakt, moderna (demokratska, kapitalistična) Zahodna Nemčija si je priključila zaostalo in obubožano (komunistično) Vzhodno Nemčijo, prišlo je do širitve EU in NATO. Razpad Sovjetske zveze je bil neizbežen in je navsezadnje pripeljal do regeneracije Rusije. V primerjavi z Jugoslavijo, ki je bila zibelki komunizma v marsičem podobna, je bil razmeroma miroljuben. Ju-

Foto IG

goslavija je - kar je bilo za mnoge opazovalce nerazumljivo - modernizaciji nasprotovala izredno srčno, pri čemer je zastavo nosila Miloševićeva Srbija". Te preizkušnje so bile tedaj, danes so pred nami nove. "Pre-

pričan sem, da se bomo Slovenici in seveda tudi naši sosedje Italijani pri tem že spet izkazali z odločnostjo in preudarnostjo, predvsem pa potrdili samostojnost in enotnost, kot je ime našemu prazniku", je sklenil Di-

mitrij Rupel. Prijetno vzdušje je ob klavirski spremljavi Claudie Sedmak obogatil še nastop gojencev Glasbene matice, violinistov Vere Sturman, Neže Zobec in Vanje Zulianija, iz razreda Jagode Kjuder.

S 1. strani

Deželni koledar Maya

"Ponatančnejšem pregledu ukrepa pa sva ugotovila: prevaro: dejansko bi dežela denar za posojilo črpala iz milijona evrov, ki ga posvetovalna komisija za Slovence še ni razdelila primarnim ustanovam za tekoče leto..." Na seji deželnega sveta sta Gabrovec in Kocijančič iztržila le odobritev resolucije, na podlagi katere so določeni preverjanje možnosti koriščenja

nanje z zahtevami slovenske manjšine. Prav tako ne drži izgovor, da je dežela nezaupljiva do državnih organov, češ da mora namesto teh zagotoviti manjšini manjkajočo denarno vsoto 'na lastne stroške'. "Naša stvarnost je v primerjavi s celoto majhna. Deželna vlada nas preprosto ne uvršča med svoje prioritete", je grenko pripomnil Gabrovec. Predstavniki SSK pa je kljub vsemu predstavil še seznam korist-

občin, ki niso glavna mesta pokrajine, za tretji mandat (to možnost bi lahko izkoristila dolinska županija Fulvia Premolin in župan Milij Nerio Nesladek, kar jezi desno sredino). Med naštetimi je bila omenjena še zagotovljena vsota deželnega prispevka za izpeljavo kraškega pusta, financiranje zakona o čebelarstvu in prispevek za obnovo kontovelske cerkve. V primeru, da bo deželni svet suvereno opravil svojo nalogo do volitev (ali bolje, če bo sploh še kaj politične volje v palači na Oberdankovem trgu v Trstu), bo najbrž mogoče obravnavati zakon o prosekjarju (o protivrednostih za razvoj kraškega kmetijstva) in zakon, ki bo financiral turistične in atraktivne dejavnosti na Krasu ob stoti obletnici začetka prve svetovne vojne. Gabrovec in Kocijančič bosta v tem času predstavila tudi osnutek deželnega zakona za zajamčeno zastopstvo slovenskega kandidata (o tem pa bo odločala skupščina v prihodnji zakonodajni dobi). Ne gre pozabiti tudi, da bo deželni predsednik Tondo zaradi političnih računov (takega mnenja je Gabrovec) dokončno odpisal dovoljenje za gradnjo uplinjevalnika. Starodavni narod Maya se je glede napovedi konca sveta 21. decembra 2012 zmotil: ali kdo ve, če je njihov zloglasni koledar poleg te teme obravnaval tudi usodo slovenske manjšine v Italiji?

Igor Kocijančič in Igor Gabrovec (foto IG)

nih sredstev iz zaščitnega zakona, namenski poseg, da se lahko 'prečno' uporabljajo določena sredstva med posameznimi normami tega zakona, in hitri postopek izplačevanja prispevkov. Dejstvo, da dežela računa iz leta v leto na vedno manjši proračun, ni izgovor za tako odurno rav-

nih ukrepov za slovensko narodno skupnost, ki jih predvidevata finančni oziroma večnamenski zakon. Med njimi gre omeniti postavke, ki so odpravile hidrogeološko omejitev na Krasu, poenostavile so dejavnost izkopavanja materialov in omogočile ponovno kandidaturo županov

Ljubljana - Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Podelitev priznanj za delo pri ohranjanju slovenstva

Na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je v sredo, 19. decembra, potekala podelitev priznanj posameznikom, ki so zaslužni za po-

tako enostavno. "Ko jih obiskujem, vidim, kako se trudijo, da govorijo slovensko, se pogosto opravičijo, ker več ne znajo, kako jim je hudo, ker njihovi otroci ne znajo več

da so rojaki po svetu in v zamejstvu seznanjeni z dogajanjem v domovini. Poleg tega pa mediji prenašajo informacije o življenju in delovanju izseljenskih narodnih skupnosti in manjšin v zamejstvu. Ministrica se je obojim zahvalila in jim v ta namen podelila zahvalna priznanja. Priznanja so prejeli predsednik Svetovnega slovenskega kongresa dr. Boris Pleskovič, glavni tajnik Slovenske izseljenske matice Janez Rogelj, generalni tajnik Izseljenskega društva Slovenija v svetu, ravnatelj Rafaelove družbe Janez Rihar. Poleg njih še novinarska poročevalka za RTV Slovenija iz Furlanije Julijske krajine Mirjam Muženič, novinarski poročevalec za RTV Slovenija iz Koroške Lojze Kos, voditelj oddaj za Slovence v Italiji na Televiziji Koper Igor Malalan, sodelavec uredništva za Slovence po svetu revije za Slovence po svetu ter zunanji avtorski sodelavec Radia Slovenija Ivan Merljak in urednik oddaje Slovincem po svetu in v domovini na Radiu Ognjišče Matjaž Merljak.

Foto Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu

membrno delo na področju ohranjanja slovenstva ter za izkazano skrb slovenskim rojakom v zamejstvu in po svetu. Ministrica Ljudmila Novak je ob podelitvi dejala, da je biti Slovenec v Sloveniji povsem logično, ohranjanje slovenstva daleč od domovine pa ni

slovenskega jezika in si želijo slovenski del prenesti na svoje potomce". Za to so po njenih nalogah v veliki meri zaslužne organizacije v Sloveniji, ki skrbijo za stik z rojaki po svetu, in da so ti v domovini dobrodošli. Na drugi strani so tu tudi predstavniki medijev, novinarji, ki skrbijo,

Povejmo na glas

Kaj nam prinaša novo leto 2013?

Ob koncu iztekajočega se leta in na pričetku novega se skoraj vedno vprašamo, kako bo v letu, ki prihaja, in kaj nam bo prineslo. Ob tovrstni misli tudi pomislimo na leto, ki je minilo, da bi bili bolj pripravljeni na novo, ki ga še ne poznamo. Verjetno pa v resnici dobro vemo, kaj lahko od prihodnjega leta pričakujemo, čeprav se stvari nikoli ne odvijajo po naših pričakovanjih, saj so vedno možna včasih lepša, drugič pa neprijetna presenečenja. Presenečenja so dandanes v zraku, saj se dogaja toliko stvari in poteka toliko dogodkov, da nas preveva občutek negotovosti, ki pa je koristna, ker smo tako dodatno osredotočeni na znane in predvsem nove izzive. Bistveno dejstvo je, da so lokalna in svetovna dogajanja vse bolj povezana, kar nam pomaga bolje razumeti vse tisto, kar se dogaja v prostoru, v katerem živimo. In svetovna dogajanja so izrazita, in prvi vrsti obeležena z zelo močnim spreminjanjem, ki vpliva na življenje vsakega posameznika kjer koli na zemeljski obli. Izvedenci trdijo, da zelo hitro stopajo v središče pomembnosti vse močnejše države v razvoju, kar ima za posledico ekonomske premike in še posebej krizo v razvitem svetu, ki jo vsak dan bolj čutimo na svoji koži. Kriza je torej ena od posledic nastajanja novega sveta, ki bo še trajalo in bomo njegovih pretresov gotovo deležni tudi mi. Eden od pretresov je nadalje vse bolj razširjeno prepoznanje, da sedanja politika ne odgovarja več novemu času, predvsem zaradi

prevelike oddaljenosti od ljudi in nesposobnosti odkritje nagovarjanja. Tukaj se je presenetljivo izkazal slovenski narod, ki je na celotnem svojem ozemlju jasno povedal, da je treba pričeti stvari voditi drugače, gotovo ne več z vzdrževanjem preživljenih ideoloških napetosti in korupcijo ter z zagrizenim bojem med vlado in opozicijo. Nujno je stopiti skupaj, sicer se grožnjam krize ne bomo mogli upreti. To sporočilo vsekakor velja tudi za druge razvite države, pohvalno pa je, da je to prav Slovenija najbolj jasno povedala. In potem je tu Evropa, ki se vedno ni združena, kot bi morala biti, in sprejema povezovalne ukrepe šele, kadar so nujni. Vse v redu in prav, toda tudi čas ima svojo vlogo in te lahko prehiti, če zamujaš. Zdi se, da je premarlo storjenega za utrjevanje evropske zavesti, ker so ljudje v tem smislu premalokrat spodbujeni. Za Italijo obstajajo dobre možnosti, da se izvije iz dveh desetletij politike, ko je desnica ves čas obujala ideološki razkol, kar je državo ohromilo. Upati je, da prihaja čas zmernejše politike, ki je pogoj nove rasti in uspešnosti. In končno smo tu mi, slovenska narodna skupnost v Italiji, ki moramo krmariti na razburkanem morju spodmikavanja prejšnjega obdobja in žal vse manjše pozornosti do nas. Smo zelo zavzeti in dejavni, a vendar se zdi, da bi bilo potrebno aktivirati vseevropsko manjšinsko gibanje, ki bi v tem globalnem času edino lahko dalo primerno moč vsem manjšinam in s tem tudi naši.

Janez Povše

S 1. strani

“Puške ne bomo vrgli ...”

Začnimo pri volilnem zakonu za parlamentarne volitve. Tudi tokrat se je zgodba klavrno končala, pa čeprav se je zdelo, da bo vendarle uspelo, da bo načelo o olajšani izvolitvi, če ne o zajamčenem zastopstvu, vendarle prodrlo. Kaj bi povedali o tem poglavju, kako se je v zadnjem obdobju pravzaprav spremenil odnos do tega vprašanja pri italijanskih politikih pa tudi pri slovenski levici, ki je bila do nedavna gluha za to temo.

Mislím, da smo bili tokrat zelo blizu pozitivnemu rezultatu za slovensko manjšino, saj je pri vseh večjih političnih skupinah v parlamentu prodrlo zavedanje, da je vendarle potrebno nekaj narediti za olajšano zastopstvo slovenske manjšine. V proceduro so bili vloženi amandmaji, ki jih je predlagala Slovenska skupnost bodisi preko manjšinskih senatorjev bodisi s strani senatorja Ferruccio Sara (Pdl) iz naše dežele, ki je pravzaprav pokazal največ posluha za to vprašanje. Amandma je predlagala tudi senatorka Blažina, ki pa je bil nekoliko drugačen, saj je predvideval ustanovitev nekakšnega krožja, ki naj bi ga sestavljalo 32 občin, v katerih se uveljavlja zaščitni zakon, ki pa ni bil v skladu s predlogom volilnega zakona, ki je bil v obravnavi. Druga pozitivna ugotovitev je v tem, da je bilo na ravni strokovnih služb vseh večjih političnih skupin v senatu enotno ugotovljeno, da t. i. “evropski model”, ki ga ves čas zagovarja Slovenska skupnost in ki že velja v naši deželi, zagotovo ima ustavno kritje in da je, nasprotno, t. i. “ladinski model”, ki ga je bodisi ob sprejemanju volilnega zakona na deželni ravni kakor tudi v Rimu sprva zagovarjala leva stran naše manjšine, v celoti protiuustaven. Zato je bil, tudi na strokovni ravni, zavrnjen kopromisni predlog med obema modeloma, ki sem se ga - tudi na modro prigovarjanje Generalnega Konzula v Trstu dr. Dimitrija Rupla - potrdili sestaviti, tako da se je na koncu izkazalo, da je naš, “evropski model”, pravzaprav edina alternativa.

Ker nov volilni zakon v Rimu ni bil odobren, seveda ne bomo vrgli puške v koruzo, pač pa bomo prizadevanja nadaljevali tudi v naslednjem mandatu. Videli pa bomo, ali bo leva sredina, ki naj bi zmagala na naslednjih volitvah, pokazala ustrezno mero pripravljenosti, da ta problem res reši. Slovenci na levici pa so prišli končno do spoznanja, da se ne morejo več kar tako zanašati na dobro voljo stranke, ki je doslej zagotavljala izvolitev slovenskega parlamentarca, pač pa, da je treba nekaj postoriti na zakonski ravni in doseči od države, da to zakonsko omogoči.

Kakorkoli novega volilnega zakona ne bomo imeli. V čem se današnja politična slika razlikuje od volitev v prejšnjih letih, zakaj bo tokratna volilna preizkušnja na vsedravnih ravni drugačna od prejšnjih? Kdaj se bo zgodba razpletla? Že med božičnimi prazniki?

Zgodba se razpleta in spreminja iz ure v uro, saj je prav v teh dneh situacija izjemno zmedena oz. se šele nakazujejo neki obrisi. Politična slika, ki se je pokazala do tega trenutka, ko odgovarjam na ta vprašanja, pa je tale: Berlusconi je ugotovil, da razcefranje njegove stranke ni več manjših stranic ne bi bilo učinkovito, zato se je vrnil na politično prizorišče in poskuša strniti vrste. Za zdaj njegovi odstotki počasi rastejo, bomo pa videli, kaj bo do volitev, ki bodo 24. 2. 2013. Na levici je pač

zmagal Bersani, ki je zato premierski kandidat Demokratske stranke in gibanja Nichija Vendole. Zelo močno pa rastejo napovedi volilnega uspeha v korist liste, ki jo sestavljata Montezemolo in minister za mednarodno kooperacijo Riccardi, ki je tudi nekdanji predsednik skupnosti “Comunita' di Sant'Egidio” in izraz katoliških sredin. To listo podpirajo katoliška socialna, sindikalna in gospodarska združenja (ACLI, Confartigianato, Confagricoltura, CISL itd.). Kar vem, ima to gibanje tudi močno podporo italijanske Cerkve, in če bi navezali Bersani-Vendola ne uspelo doseči ustreznega praga za prevzem oblasti, se bo moral Bersani pač dogovoriti z Montijem, ki naj bi bil nekakšen politični oče te sredinske formacije, h kateri naj bi pristopila tudi Casinijeva UDC. Po vsej verjetnosti bo iz te naveze izostal Gianfranco Fini s svojo stranko, in tako tudi Tržčan Menia.

Kako pa potekajo pogajanja na deželni ravni? Ali bo SSK ponovno uspela povezava z Demokratsko stranko ali bo morala iskati druge poti za izvolitev svojega predstavnika v deželni svet? Ali se nasprotovanja slovenske komponente Demokratske stranke nadaljujejo?

Na deželni ravni se je Slovenska skupnost zavzela za ponovno volilno zavezništvo z Demokratsko stranko, tako kot pred petimi leti. V tem smislu smo imeli dva daljša sestanka s tajnico PD Debora Serracchiani, ki je tudi kandidatka leve sredine za predsedstvo dežele, in njenimi sodelavci. Žal beležimo nerazumljivo ostro in izključujoče nasprotovanje slovenske komponente te stranke povezavi s Slovensko skupnostjo, kar pa najbrž ne bo kaj dosti vplivalo na končno odločitev Serracchianijeve. Kolegom slovenske komponente bi zato svetovale, naj se raje osredotočijo na iskanje ustreznih kandidatov, ki bi lahko prešli zadostno število preferenčnih glasov za izvolitev v deželni svet, saj so njihove frontalne in nerazumljive bitke proti Slovenski skupnosti v štartu obsojene na propad, njim pa lahko samo škodijo, brez potrebe pa kvarijo tudi odnose znotraj manjšine. Svetoval bi jim torej bitko ZA neke cilje, ne pa brezpredmetnih bitk PROTI nam. Vsekakor bo Slovenska skupnost - če ne bo preseanečnej - najbrž podprla Serracchianijevo in torej ostaja seveda v levosredinskem taboru. Če se bo povezala z Demokratsko stranko ali s kako drugo politično skupino leve sredine, pa je še vedno odprto vprašanje, vsekakor bo to storjeno v dogovoru s samo kandidatko za predsedstvo dežele FJK. Za našo narodno stranko pravzaprav niti ni pomembno, s kom sklenemo neki formalno/tehnični dogovor, ki nam omogoča izvolitev v Deželni svet, saj nam zakon postavlja dva pogoja: sklenitev dogovora s stranko, ki sama izvoli vsaj enega deželnega svetnika, in predvsem, da lista lipove vejice dobi vsaj 1% vseh veljavni glasov, kar je sedaj naša primarna naloga. Naše politične orientacije ne bo spremenilo nobeno tehnično/volilno zavezništvo, kar se je pokazalo tudi v prejšnjem mandatu, ko smo podpisali dogovor z Demokratsko stranko.

Kako gledate na snujoče se politične povezave na sredini? Ali se s tega vidika dogaja kaj konkretnega tudi na deželni ravni ali so vsi le opazovalci, ki se bodo odločali zadnji trenutek?

Tudi v naši deželi se torej na sre-

dini političnega prostora marsikaj dogaja, čeprav je dejavnost še manj izrazita, saj se nova formacija Montezemolo-Riccardi šele organizira. Casinijeva stranka UDC za zdaj še trdno stoji v desnosredinskem taboru, kar je precej v nasprotju z njeno vsedravnno orientacijo. Deželne volitve pa bodo šele dva meseca po parlamentarnih, predvidoma 21. 4. 2013, kar pomeni, da je časa na razpolago še nekaj več kot

Slovenska narodna skupnost porabi vsako leto ogromno energij za zagotovitev dodelitev prispevkov, ki ji pritečejo po zakonu. Sistemska rešitev vprašanja se ne zdi ravno za

Z leve Debora Serracchiani, Damijan Terpin in ministrica Ljudmila Novak (foto Slomedia. it)

vogalom, kar pomeni, da bi se zgodba lahko ponovila tudi v naslednjem letu. Kako bi se lahko zadeva zasukala drugače? Tudi na raznjem vladnem omizju v Rimu ni bilo nobenih novosti ...

Glede tega vprašanja ocenjujem, da v manjšini vsi dosti besedičijo, postavljajo neke načelne zahteve, ki so seveda samoumevne, na koncu pa jih je potrebno znati konkretizirati v ukrepe, zakonske predloge, amandmaje ali upravne ukrepe vlade oz. ministrstev. Naloga, da to izpeljejo, pa sloni na tistih, ki so zato pristojni: se pravi na parlamentarcih v Rimu, če je potrebno spreminjati oz. dopolnjevati zaščitni zakon ali druge zakone. Prav tako je tudi naloga tistih, ki imajo v Rimu dostop do ministrskih uradov, če je potrebno le ukrepati na administrativno tehnični ravni. Kaj so na tem področju doslej storili vsi ti, ki so odgovorni, pa naj vsak volivec sam oceni in premisli. Na deželni ravni sta si oba slovenska svetnika (Gabrovec in Kocijančič) prizadevala, da bi Dežela kaj prispevala iz svojih skladov, vendar nista bila uspešna, saj sta oba žal v opoziciji. V Rimu pa bodisi Demokratska stranka bodisi Ljudstvo svobode podpirata vladno, zato se postavlja vprašanje, kako to, da do danes ni bilo nič storjenega na zakonski ravni. Zakaj niso bili vloženi ustrezni popravki zaščitnemu zakonu npr. ob sprejemanju raznih zakonskih ukrepov t. i. “omnibus”, ko se z nekimi splošnim in vsebinsko neenotnim zakonom urejajo, spreminjajo in dopolnjujejo ter tako rešujejo pozamezni problemi na različnih področjih. To so priložnosti, ki jih je potrebno izkoristiti takoj, ko se pokažejo, ko pa vlak odpelje mimo, je žal že prepozno, in to se je tudi žal zgodilo. Višina sredstev za manjšino ni zakonsko določena, niti ne gre za t. i. obvezna izplačila države. Zato so bila vsa sredstva zadnja leta

podvržena rezom, ki so prizadeli tudi vsa ostala področja. Kot pravite, pa smo ogromno energij porabili za to, da smo jih poskušali ohraniti na enaki ravni. Za leto 2012 je situacija najhujša, saj je našim organizacijam zmanjkalo 830.000 evrov, dežela FJK pa bo “zadržala” še dodatnih 400.000 evrov, ki nam jih je anticipirala v letu 2011, od države pa jih ni prejela. Za naslednje leto 2013 je situacija bistveno boljše, saj je bilo zagotovljenih 5,3 milijonov evrov za organizacijo, neokrnjena pa je večina sredstev tudi za vidno dvojezičnost, dvojezično poslovanje uprav in za naložbe v Benečiji.

Glede na triletno bilanco 2013-2015 pa se bo ogromen problem pojavil v letu 2014, ko so sredstva za naša društva in organizacije sicer zagotovljena, za vse ostalo pa naj bi prejeli le nekaj več kot

naravnost zglede odnose. Osebnost skorajda ne pomnim tako dobrih, predvsem na ravni aktivnosti in zavzetosti, pa tudi učinkovitosti slovenskih diplomatov v Italiji, kar je najbolj pomembno: tako Generalnega konzulata v Trstu kakor še posebej veleposlanništva v Rimu. Prav rimska ambasada je po moji oceni zadnje čase dosegla izjemno pomembne uspehe, vladno omizje na notranjem ministrstvu je zagotovo eden od teh.

Med Slovenci ostaja SSK edina stranka s pomladkom, svojim političnim glasilom, kongresi in sekcijami. V stranki delujete od mladih nog, kako bi ocenili njen današnji utrip? Se ne bojite dejstva, da se posebno mladi vse bolj oddaljujejo od življenja stranke, pa čeprav lahko rečemo, da ima prav Slovenska skupnost edina mlade,

konkretne vsebine, predvsem pa so Slovenci v Italiji, zlasti mladi, siti starih nasprotstev, zato danes zmaguje tisti, ki združuje, in ne tisti, ki deli. Naša stranka je s kandidaturami in izvolitvijo novih ljudi, ki niso prišli iz tradicionalnih volilnih krogov SSK, dokazala, da je stranka, ki združuje.

Kako se nadaljuje zgodba s prizivom na deželno upravno sodišče glede ukinitve rajonskih svetov v Gorici?

Deželno upravno sodišče (TAR) je razpisalo obravnavo za 6. 3. 2013. Glede na to, da smo tudi predlagali ustavno presojo deželnega zakona, ki omejuje rajone v Gorici na štiri, ocenjujem, da imamo odlične možnosti, da bo TAR zadevo predal ustavnemu sodišču, kar bi pomenilo, da bo katerikoli naslednji deželni ali državni parlament od takrat dalje krepko premislil, preden si bo drznil krčiti manjšinske pravice, ki so tudi del evropskih konvencij na tem področju in mednarodnih obveznosti Italije.

Nekaj besed še o pokrajinah ... Pokrajine so za zdaj “rešene”, njihova preureditev pa je v domeni dežele FJK, ki ima na tem področju izključne pristojnosti. Ena od ključnih točk našega programa za deželne volitve, ki jih bomo postavili pri snovanju programa Serracchianijeve levosredinske koalicije, pa bo načelo, da se pri preustroju krajevnih uprav ne posega po naših pravicah, vključno s pravico do zastopnosti v krajevnih upravah, ki so del naše stvarnosti.

Znani ste kot neposreden politik, ki brez dlak na jeziku opozarja na bistvene težave v naših sredinah. Povejte nam, zakaj je pogubno, da se italijanski volivci zatekajo k temu, da ne gredo na volitve ali pa svoje glasove oddajajo raznim komikom in podobnim gibanjem, ki nimajo nobene politične kulture, morda pa tudi besede, dve o ponovnem mešanju političnih štrn s lustra Berlusconija ...

Volivci so naveličani praznih fraz nezpolnjenih obljub se zlasti sedaj, ko je kriza močno prizadela družine. Politiki v Rimu pa se obnašajo, kot da živijo na nekem drugem planetu. Niso zmanjšali števila parlamentarcev, niso bistveno znižali dejanskih stroškov politike, škandali s razsipavanjem javnega denarja se nadaljujejo, kot rečeno, pa niso niti vrnili državljanom pravice, da si sami izberejo svoje zastopnike v parlamentu. Protest volivcev, s tem da ne gredo na volitve ali volijo za komike, je torej le logična posledica in se temu ne gre čuditi. Glede Berlusconija pa me je njegov televizijski nastop v oddaji “Porta a porta” pravzaprav naravnost šokiral. Seveda je bil za neko slabo izobrazeno oz. od raznih televizijskih nadaljevanj in resničnostnih šovov poneumljeno gledalstvo lahko celo prepričljiv, saj je govoril točno tako kot televizijski prodajalci gospodinjskih aparatov. Jasno pa je, da nima v Evropi in svetu več nikakšne verodostojnosti, Italija pa jo sedaj krvavo potrebuje in je seveda izgubila velik del svoje suverenosti. Da nam izbiro ministrskega predsednika pravzaprav narekuje evropska in svetovna financa, je dejstvo in tega se ne veselím! Je pa to posledica škandaloznega vodenja javnih financ v zadnjih desetletjih, in dokler tega ne bomo sanirali, se stanje ne bo spremenilo.

Morda še novoletno voščilo našim bralkam in bralcem.

Bralkam in bralcem želim mirne božične praznike, želel bi jim tudi nekaj več blagostanja v letu 2013, a bojím se, da tega za zdaj še ni mogoče pričakovati, zato pa predvsem poguma in upanja, da bo vsaj prihodnji konec leta mogoče končno zagledati luč upanja.

Najlepša hvala za pogovor!

zbrane v skupini Prihodnost?

Slovenska skupnost je po moji oceni v odlični formi in verjamem, da se bo to pokazalo tudi na prihodnjih volitvah. Težko bi trdili, da je to stranka ljudi, ki so za odpad (ali po Renzijevo za “rottamazione”), saj ima na svojih vodilnih in najbolj izpostavljenih mestih veliko mladih ljudi: pokrajinska podpredsednica Mara Černic, ki je v pokrajinski upravi že 2. mandat, nima še 40 let, naš deželni svetnik Gabrovec je 2. najmlajši član deželnega sveta, števerjanska županja in repenabratski župan sta še krepko pod 50 leti, tudi sam sem prevzel vodstvo stranke, ko še nisem imel niti 40 let. Ponosni pa smo na našo mladinsko organizacijo, ki se aktivno vključuje v zamejsko politično življenje, prepričan pa sem tudi, da bodo njihovi zastopniki tudi uspešni kandidati na vseh prihodnjih volitvah.

Kaj pa definicija “zbirna stranka Slovencev v Italiji”. Ali je v današnjem času njena zbirnost uspešnejša kot nekoč?

Definicija zbirne stranke Slovencev v Italiji je preprosta: gre za politično skupino in narodno obrambno organizacijo, ki se organizira v obliki politične stranke, vendar ne na neki ideološki, pač pa na narodnostni podlagi. Prostora je za različno mišljenje ljudi, ki pa so jim predvsem pri srcu slovenstvo in razvoj ter ohranitev slovenske narodnosti skupnosti v vseh njenih ozirih. To pa ne pomeni zanikanje ali ne obstoj neke splošne politične orientacije, dokazano pa je, da takšne razlike niso nepremostljive oz. da ne bi mogle sovbiti: pogledjmo druge uspešne manjšine v Italiji in tudi v Evropi. Vse najuspešnejše manjšine, začeniši z Južnimi Tirolci, imajo svojo močno zbirno stranko. V današnjem času je po moji oceni zbirnost uspešnejša kot nekoč, saj so ideološke konfrontacije že stvar zgodovine. Ljudi danes zanimajo

Odnosi z Republiko Slovenijo.

Kaj bi povedali glede odnosov z generalnim konzulatom v Trstu, ambasado v Rimu, z ministrico Novakovo, parlamentarno komisijo, vlado?

Odnosi z Republiko Slovenijo so po moji oceni v tem trenutku naravnost odlični, na novo je bil imenovan Svet za Slovence v zamejstvu, ki je posvetovalni organ slovenske vlade, ministrica za Slovence v zamejstvu Ljudmila Novak je tudi podpredsednica vlade in ima velik politični vpliv, z diplomatskimi predstavnitvi v Trstu in v Rimu pa ima manjšina

GORICA Mag. Primož Krečič o svetniškem kandidatu Filipu Terčelju

Svetost po primorsko

Teolog in duhovnik mag. Primož Krečič, duhovni voditelj v Bogoslovnem semenišču v Ljubljani in profesor dogmatike na teološki fakulteti, po rodu iz Vrhpolja v Vipavski dolini, je 13. decembra na "predavanju za utrjevanje duha" v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici govoril o kulturni in narodnem voditelju Filipu Terčelju (1892-1946). Kot postulator v postopku za njegovo beatifikacijo - s pomočjo zgodovinarjev in še zlasti vicepostulatorja g. Bogdana Vidmarja - pospešeno zbira gradivo, ki ga namestavajo v naslednjih mesecih vložiti v Vatikanu. Če bo zadeva stekla, kot vsi želimo, se bo začela uradna pot, ki bo lahko popeljala na oltar prvega primorskega svetnika. Terčelj si je prizadeval za krščansko vzgojo, socialno zavest in narodno kulturo, "bil je človek s širokimi pogledi", je v uvodnem pozdravu gostu in zbranim občinstvu povedal dekan Karel Bolčina, ki je tudi poudaril, da je Terčelj med Primorci napisal največ besedil za cerkvene pesmi.

"O Filipu Terčelju je lepo govoriti in premišljovati", je začel g. Krečič. Februarja načrtujejo zgodovinski simpozij o njem; medtem prečesavajo zgodovinske arhive, "da se stvari res razčistijo". Terčelj je bil v središču kulturnega, verske-

ga in vzgojnega dogajanja v Gorici, bil je sposoben dvigniti Primorsko. "Bil je velik vernik in mučenec". Najlepši del njegovega življenja je potekal prav v Gorici. "Krščanske kulture na Primorskem si ne moremo zamišljati brez njega". Tip duhovnosti, ki jo je on postavil, je tu še zmeraj veliko bolj evangeljski kot drugje prav po njegovi zaslugi. "Beseda 'Filip Terčelj' nas popelje k nečemu lepemu, plemenitemu, slovenskemu in ne zadnje k nečemu svetemu". Polno je živel svoje poslanstvo v zelo hudih časih. "To je ena najlepših zvezd na nebu našega primorskega prostora". Teško si je zamišljati delo, ki ga je opravil, ne da bi sprejeli to, da je bil duhovnik. Bil je obdarjen z mnogimi sposobnostmi: bil je komunikativen, glasbenik, pesnik, pisatelj, vzgojitelj, socialno čuteč, globok veren, po drugi strani blizu domačemu človeku. "Hotel je delati to, kar je bistvo krščanskega življenja in kulture: povezati Božje in človeško". V času študija je v Ljubljani doživel temeljito pripravo, nabral si je veliko koristnega znanja. Ob koncu študija je doživel smrt matere; svetlejša je pot njegovega kaplanovanja v Škofji Loki (1917-21). Tam se je veliko posvečal mladim in kulturi. Imel je lepe uspehe, tako da še danes ostaja v zavesti ljudi. Ker je bil sposoben,

so ga predstojniki poslali v Köln študirat krščansko socialno misel; na tem področju je bil vrhunsko izobražen. Na Vestfalskem je skrbel za slovenske izseljence in rudarje, za otroke je ustanovil zasebno šolo, pa še različne tečaje za vodenje društev, zanimala ga je ljudska prosveta itd. Ljubljanski nadškof Jeglič je videl, da Gorica, ki je prišla pod Italijo, potrebuje takih ljudi. Zato ga je poslal na Primorsko. V goriškem zavodu Alojzijevišče je Terčelj postal duhovni voditelj in katehet. "Ta služba ga je spodbujala k duhovni kondiciji in mladostnosti". Msgr. Rudolf Klinec piše, da je bil Terčelj v Alojzijevišču "središče dogajanja", fantom je dajal podobo uresničene, srečnega in globokega duhovnika. Bil je tudi organizator in duša kulturnega ter prosvetnega delovanja na Primorskem. To ljudsko-prosvetno delo je bilo eno najbolj svetlih v narodni zgodovini naše Primorske: čas idealizma, dejavnosti, boja in uspehov, ki so naraščali. Brez Terčelja bi bila ta zgodovina precej revnejša in bi imela drugačen ton, je zapisal Silvester Fabjan. Terčelj je tu sprejel in okreplil kulturno dogajanje na Primorskem. Spoznal je, da društva potrebujejo dobrih mentorjev, jasno idejo in usmeritev, da ne bi podlegla veseljačenju in stranpotem. Leta 1922 so ustanovili Pro-

Foto DPD

svetno zvezo, ki ji je bil Terčelj tajnik. Takrat je bila Gorica resnično kulturni center Primorske. "V najbolj rodovitnem času je tu baje bilo nad 300 društev". Poudarjali so vzgojno dejavnost z jasno usmeritvijo in delo na področju skupnosti. V tem se vidi tudi Terčeljev misijonarski duh, ko je v veri videl eno bistvenih razsežnosti za narod: "če bo narod imel vero, bo preživel in napredoval". Zato je tudi Prosvetno zvezo razumel kot branik vere in vzgojno sredstvo. Velik poudarek je dajal zbiranju in povezovanju ljudi, da so se čutili solidarni in soodgovorni drug za drugega, da so skrbeli za razvoj mladine. Pri izobraževanju je pomembno delo opravil glasilo prosvetnih društev *Naš čolnič*. Poleg informativnih člankov je Terčelj vanj pisal vzgojne, verske, družbene in druge prispevke. Zelo dobro je poznal stanje po župnijah. Imel je izredno število duhovnih vaj, vabil je na verska srečanja in romanja. Bil je "iznajdljiv misijonar in pedagoška duša", obiskoval je skoraj vsa društva. Ko je govoril v javnosti, so mu vsi prisluhnili, takoj je našel stik s poslušalci. Nekaj toplega in osebnega je bilo v njegovih besedah. Sugestivne-

ga ljudskega govornika so ljudje poslušali nepremično in zamaknjeni, je zapisal Kacin v Mladiki. Vpliv njegove besede na množice je bil nenavaden. Kot duhovnik je bil vedno pripravljen spregovoriti o Božji besedi. Pridigal je v Mengorah, Vitovljah, zlasti pa je bila njegova prižnica v Logu. Terčelj je bil človek blizu ljudem. Prav "ljudje in delo so mu bili potrebni kot zrak za dihanje, osamljenost ga je ubijala". Ljudem se je bližal skozi odrešenje, tudi v hudih razmerah jih je spodbujal, naj se še bolj oklenejo Kristusa in njegovega odrešenja. Goriška Mohorjeva družba je bila v veliko oporo vsemu verskemu in kulturnemu delu, v letih 1924-29 je bil član ožjega knjižnega odseka; črtice, pesmi in članke je objavljaval v *Koledarju*, izdal je nekaj knjižic. Njegove pesmi so zbrane v treh pesmaricah, ki so še danes nenadomestljivo delo v vsem slovenskem prostoru. Terčelj in drugi so videli, "da se pevska kultura drži primorskega človeka, po pevskih zborih so gradili narodno in versko pripadnost". Leta 1929 je izšla pesmarica *Božji spevi*, leto kasneje *Gospodov dan*, leta 1933 pa *Zdrava Marija*. Večina besedil je bila njegovih, kom-

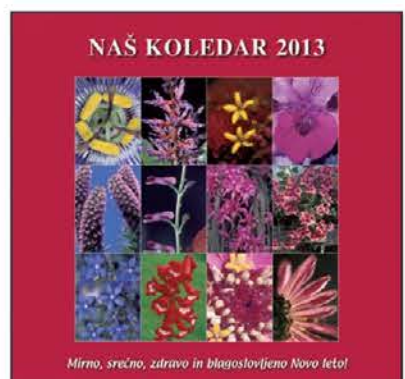
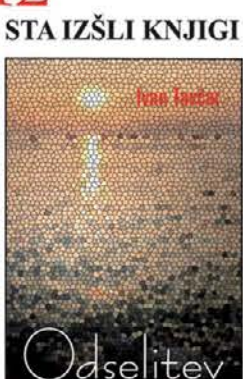
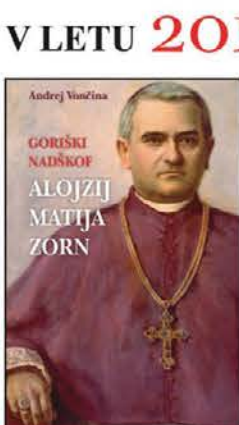
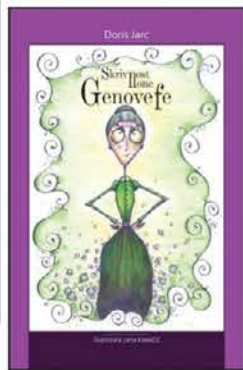
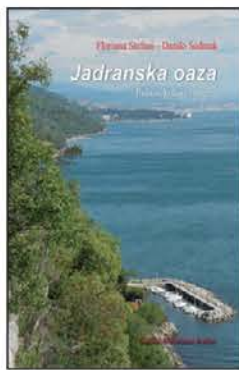
ponirali pa so različni skladatelji, med temi Vodopivec, Bratuž, Tomc, Kacin, Komel, Premrl in drugi. "Si lahko predstavljamo slovensko Veliko noč brez pesmi Kristus je vstal"? M. Breclj je zapisal, da je Terčelj za narodnostne cilje ogromno telesno in duševno prestal in s tem prispeval v zakladnico slovenskega primorskega narodnostnega odpora, "toda še največ je napravil s temi nabožnimi teksti, ki so skupaj s svojo glasbeno podobo ohranili in oživljali živo slovensko besedo in pesem, pa ne le v Cerkvi na Primorskem, temveč tudi v krogih zunaj Cerkve". Vsega, kar je Terčelj na Goriškem naredil, bi gotovo ne zmožel brez podpore velikega nadškofa Frančiška B. Sedeja. "Za oba pa so stvari kasneje postale res hude". Italijanska okupacija Primorske je postala vedno bolj kruta in je želela zatreti življenjsko moč slovenskega življa. Niso rušili le kulturnih in jezikovnih vrednot ter gospodarskih ustanov, denarnih zavodov in prosvetnih društev, ampak tudi svobodo, ki so najbolj lastne vsakemu človeku, in tako prizadeli temeljno dostojanstvo ljudi. Beseda "človeško dostojanstvo" je za Filipa Terčelja ključna. Na študiju v Nemčiji se je navzel tega, da je človek ustvarjen po Božji podobi, zato ima v sebi dostojanstvo, ki mu ga ne sme nihče vzeti. V vsem njegovem delu in svetništvu je to rdeča nit njegove osebe. Torej: "skrb za dostojanstvo vsakega človeka, še posebej malega".

/ dalje na str. 13
Danijel D.

Goriška Mohorjeva družba

želi
SREČNO 2013

KNJIŽNA ZBIRKA 2013

KOLEDAR 2013
Opremil Stjepan TurkMariza Perat
GORICA - NJENE
ZANIMIVOSTI IN NJEN ČASFloriana Stefani - Danilo Sedmak
JADRANSKA OAZADoris Jarc
SKRIVNOST NONE GENOVEFE
Ilustrirala Jana KorečičNAŠ KOLEDAR 2013
V sodelovanju
s Tržaško duhovsko zvezoAndrej Vončina
GORIŠKI NADŠKOF
ALOJZIJ MATIJA ZORNIvan Tavčar
ODESELITEV

Na klepetu v slovenski prestolnici

Pomiklavžev direndaj

Že dobro desetletje se po maši na Miklavžovo nedeljo zbiramo stari znanci v ljubljanskem stolnem župnišču, da si voščimo ob prihajajočih praznikih, pa tudi da kaj poklepečemo. Ker smo navadno sami moški s pomaziljeno butico, je ta naš pogovor vedno sila resen in na visoki teološki in kulturni višini. Tako je bilo vsa leta in tako naj bi bilo tudi v prihodnje - vsaj jaz si tako želim. Letos je naše Miklavžovo slavje odpadlo zaradi praznovanja 550. obletnice obstoja ljubljanske nadškofije. Bil pa sem vesel, da se je tega slavja kot edini škof iz Italije udeležil tudi naš goriški nadškof Karel in od blizu začutil utrip slovenske vernosti, ki se ob takšnih priložnostih še posebej vidi. Vsaj takšna je izjava zagrebškega kardinala Bozanića, ki jo je tokrat dal za Glas koncila.

Naša družčina pa se je letos kljub temu sestala, in to v Modrem salonu hotela Union. Tam vsaj enkrat mesečno potekajo najrazličnejše prireditve. Tokrat je prepeval mladi pevec, ki žanje - vsaj za njegova leta - lepe uspehe in je bil dolga leta ministrant v župniji, kjer pastiruje eden iz te naše družčine. Lep umetniški večer se je nadaljeval ob običajni pogostitvi, kjer se kot vedno tudi klepeče. Sam ne vem kako, da smo zavze-

li veliko mizo v kotu, kot da bi nam jo rezervirali, in ob njej pretresali dnevne slovenske novice. Gostje v salonu so bili zelo glasni, tako smo morali biti tudi mi. Obiskovalci so se prepletali od skupine do skupine. Tako se nam je pridružila tudi neka dama, ki je v službi tam gori na državnem vrhu. Rekli bi "na špiči" v slovenski politiki. Žalostno je bilo poslušati, kako trepetajo uslužbenci raznih ministrstev, ko se minister menja, ali bodo ostali tam ali jih bodo nagnali kam drugam. Opazili smo, da

nekdo, ki je bil svojčas tudi minister, danes pa je navaden uradnik v neki kulturni ustanovi, pri sosednji mizi vleče na uho, kaj se pri našem omizju razpravlja. Zato je kolega damo "drocnil" pod rebra, da naj govori tiše, ker oni tam poslušajo. Ona pa še glasneje: "Veš, kakšen je bil njegov prvi stavek, ko je prišel kot minister v urad"? Vsi smo na široko napeli ušesa, da ja ne bi kaj preslišali. Ona pa: "Prvi stavek, ki

ga je oni tam izrekel, ne da bi pozdravil uslužbenca, je bil, kje je ključ od službenega avtomobila"! Prizadeti je takoj zapustil družčino in odšel, mi pa smo se spogledali. Dama pa: "Nazdravimoo"! In kolega je pripomnil: "Odhajajočemu"! Beseda da besedo in nič hudega sluteč dami potožim, da sem v našem Trieste Timesu prebral, da če bosta naši dve krovni zamejski organizaciji v Italiji hoteli preživeti, bosta morali zaprositi za 900 tisoč evrov posojila, ki bi ga vrnili v devetih letih. Dama iz državnega vrha pa: "Ti vedno nekaj slepomišiš! Te niso zadosti nadrli kulturniki, ko si jih imenoval svojat"? Branil sem se, da je pač treba ločiti ednino od množine, sicer v slovensčini premoremo tudi dvojino. Ona pa kar naprej: "Kar vam da naša država, gre od naših davkoplačevalcev, da veš"! Jaz pa: "Tudi jaz plačujem katastrski dohodek od gmajne, ki so mi jo zapustili na pobočju Sv. Gore, pa tam nisem bil že pol stoletja! Torej je to tudi moj denar"! "Kaj čakaš? Pojdi na gmajno in tam postavi šotor, pa bodi tam, saj nisi s dvojino! Ali si pozabil, da ste s tvojo opereto v luftb pogнали samo 40 tisoč evrov, in to za nekaj predstav? To ni nič! Vsi bi tako delali, če bi nas Ljudmila tako pitala"! Vsega sem imel dovolj. Dama iz političnega vrha me je dobesedno razkajfala in mi zagrenila večer. Izpraznil sem kozarec, pozdravil in odšel.

Ambrož Kodelj

POGOVOR Koprski škof msgr. Jurij Bizjak

“Božič predstavlja nov začetek”

V zadnjem mesecu v letu, ki poteka v znamenju številnih katoliških pa tudi siceršnjih praznikov, smo obiskali koprškega škofa Jurija Bizjaka. S sedanjim 58. rezidencialnim koprskim škofom ordinarijem smo spregovorili o dosedanjem poteku funkcije, na katero je bil imenovan 26. maja letos. Škof Jurij Bizjak je pred tem od leta 2000 opravljal tudi službo koprškega pomožnega škofa. Beseda je tekla o aktualnem družbenem dogajanju, prazničnem mesecu, v katerem smo, ter o Svetem pismu, s katerim se sicer tudi veliko ukvarja škof Bizjak.

Kar nekaj mesecev je že minilo, odkar ste prevzeli vodenje koprške škofije, kako ste se privadili na novo funkcijo?

Kar dobro. Imel sem namreč kar nekaj časa, da sem lahko spoznal naloge in možnosti, ki mi jih to mesto ponuja. Rad rečem, da je bil moj pristanek na ta položaj mehak – vanj nisem padel z ne-

“Kar je narobe, kar ni prav, ni moč braniti, tisto je moč samo obžalovati in priznati.”

ba, ampak sem imel počasen 12-letni spust kot pomožni škof. Tako sem svoje naloge in obveznosti, ki jih škof ima, spoznal že dosti prej. Zmeraj pa se odpirajo nova vprašanja in prihajajo nove možnosti, tako da se človek, če hoče, uči, dokler je živ.

V zadnjih mesecih je morala Cerkev, zaradi takšnih in drugačnih obtožb, velikokrat braniti svoje ime. Koliko časa vam pobere branjenje ugleda Cerkev in kakšne vpliv ima to na vaše preostalo delo?

Tudi Cerkev je človeška ustanova in kot človeška ustanova ima seveda tudi določene napake. Kar je narobe, kar ni prav, ni moč braniti, tisto je moč samo obžalovati in priznati. Obramba pride v poštev samo tedaj, ko so kakšne obtožbe manj resnične, ko so besede krivične, ko se kaj podtakne. Ampak tudi v tem primeru je obramba zgolj človekova pravica, ne pa njegova dolžnost. Lahko se braniš, lahko pa se tudi ne braniš.

Veliko govora o tem imamo tudi v evangelijih, kjer piše, da se hudobnežu ne upirajte; če ti hoče kdo vzeti suknjo, mu ponudi še suknjico; če te nekdo prisili v eno miljo, pojdi z njim dve miljii, itd... Ni vsa resnica v tem, vendar je mogoče braniti tudi to stališče. Drugače mislim, da je prav, da človek poskrbi za svoje dobro ime in tudi za dobro ime Cerkev. Sicer pa ne bi rekel, da mi to vzame veliko časa.

Se je ugled Cerkev z zadnjimi škandali kaj zmanjšal? Se to pozna med verniki? Kako mislite, da verniki gledajo na to dogajanje v javnosti?

Verniki seveda želijo slišati resnico in tudi v tem pogledu bi seveda lahko bila Cerkev nekako bolj hitra in spretna s svojimi komentarji. Žal se nam to nekako vedno ne posreči. Verniki pa iščejo vtis pravičnosti, da imajo stvari, ki so dobro in prav narejene, svoje plačilo, in nasprotno, za stvari, ki so pogrešene, krivične, da pride do kazni.

Mislite, da zna javnost dovolj dobro ločevati med posamičnimi deli Cerkev? Mislite, da

javnost dovolj razume delovanje Cerkev nasploh?

Večina javnosti precej dobro pozna delovanje Cerkev. Z vsemi sredstvi obveščanja ni težko priti do spoznanj o Cerkvi. Je pa druga stran, ki jo dostikrat tudi sami verni in cerkveni ljudje pozablamo ali pa zanemarjamo, in to je, da je Cerkev samo en kos tistega, kar se vidi. V naši veroizpovedi izpovedujemo, da verujemo v občestvo svetnikov, se pravi, da v Cerkev spadajo tudi vsi naši pokojni. Vsi skupaj smo se vedno člani ene in iste Cerkev, in to nam dostikrat, tudi vernim, izpade iz spomina. Tudi če bi v današnji Cerkvi bilo vse narobe, je vendar to le en del enega velikanskega drugega občestva, ki je povezano.

V dogovarjanju za intervju ste jasno dejali, naj se vprašanja tičejo zgolj koprške škofije. Vemo, kakšno je stanje v nekaterih ostalih slovenskih škofijah. Kdaj pravzaprav lahko govorimo o posamičnih škofijah in kdaj o slovenski Cerkvi?

To vprašanje je na mestu in verjetno marsikoga to zelo zanima. Cerkev je najprej ena, tudi v naši veroizpovedi molimo, da verujemo v eno Sveto katoliško in apostolsko Cerkev. Potem se ta najprej deli na škofije in nato na župnije. Temeljna os v Cerkvi gre torej: papež, škof, župnik. Župnije se potem združujejo v dekanije in škofije se, nekoliko poljudno rečeno, združujejo v metropolije. Škof ima sorazmerno zelo velike pristojnosti, a kljub temu smo vsi v Sloveniji združeni v eni škofovski konferenci. Čeprav je vsaka škofija dokaj samostojna, so slovenske škofije iz mnogih praktičnih razlogov z mnogimi vezmi tesno povezane med sabo. Dejstvo pa

“Tudi če bi v današnji Cerkvi bilo vse narobe, je vendar to le en del enega velikanskega drugačnega občestva, ki je povezano.”

je, da je v vsaki škofiji tudi kaj težkega oziroma je kaj narobe, in ker smo vsi povezani, nobena škofija nima pravice, da bi dejala: “Mene se nobena stvar ne tiče”. Vsem je znana analogija iz narave, da eno gnilo jabolko celo košaro jabolk pokvari, medtem ko cela košara zdravih jabolk enega gnilega jabolka ne pozdravi. Zlo se nekako širi samo po sebi, če hočeš pa, da se širi dobro, je potreben napor in si mora za to nekdo prizadevati. Skupaj smo deležni torej uspehov in porazov drug drugega.

December, mesec številnih praznikov, v znamenju česa bo letos potekalo božično praznovanje?

Tudi letos bo gotovo središče praznovanja rojstvo Kristusa Odrašenika. Božič je sveta noč in je namenjena posvečenju, svetosti. Vsakokrat v Cerkvi velja tako pravilo, da se teh stvari ne samo spominjamo, ampak jih moramo v sebi tudi uresničevati. Tako se zgodovina pelje naprej in smo kristjani vedno veseli tega novega začetka. Božič, kljub temu da ni čisto na začetku

cerkvenega leta, predstavlja nov začetek in začeti znova je vedno nekaj prijaznega. Verni ljudje so vedno znova povabljeni in se od njih zahteva, da naredijo črto, obrnejo stran in začnejo z novim pogumom, z novo močjo, očiščeni in prerajeni.

Osmega decembra smo praznovali Marijino brezmadežno spočetje. Je slovens-

Foto JMP

ki narod še vedno Marijin narod?

Prav gotovo lahko rečemo, da je naš narod Marijin narod. To se vidi predvsem na praznik Marijinega vnebovzetja, ko se po naših glavnih romarskih poteh obnavlja ta posvetitev in izročitev Mariji.

V nekaterih evropskih državah je sicer praznik brezmadežnega spočetja dela prost dan. Z varčevalnimi ukrepi je Vlada RS za prihodnje leto že ukinila nekatere dela proste dneve. Bi se bila slovenska Cerkev pripravljena odgovoriti kakšnemu dela prostemu dnevu za hitrejši izhod države iz krize?

Cerkev bi se lahko takoj odpovedala prostim dnevom, če bi to ne imelo za družbo nasprotnega učinka. Zdi se mi, da je velika nevarnost v tem, da če se preveč praznikov poviži, je učinek nasproten. Stoletja si je človeštvo prizadevalo, da bi imeli dva prosta dneva v tednu – poleg nedelje še soboto. Danes pa se mi zdi, da gre nekako težnja razvoja v to smer, da ne bomo imeli niti enega dneva prostega, ker se vedno več reči dogaja čez cel teden. A nismo morda v krizi zato, ker smo pre malo upoštevali, da se mora človek odpočiti, da se mora urediti, da mora poskrbeti tudi za svojega duha in ne samo za svoje telesne potrebe?

V začetku decembra smo dobili novega predsednika država. Kako je Cerkev zadovoljna z izbiro ljudstva?

Že s prejšnjim, za zdaj še sedanjim predsednikom, Danilom Türkrom, je imela Cerkev dobre odnose, nekajkrat smo se tudi na pobudo ene ali druge strani sestali. Res smo bili v dobrih odnosih in prepričan sem, da tudi z novim predsednikom ne bomo imeli nobenih težav. Zelo podpiramo tudi Pahorjevo odprtost in njegov pogum, ki ga ljudje danes zelo potrebujejo, in gotovo je takšna drža tudi nalezljiva. Podpiramo pa tudi njegove povezovalne težnje.

December velja za družinski mesec. Kako na splošno ocenjujete spreminjanje družine kot vrednote skozi zgodovino? Kakšne so po vaše največje nevarnosti za to vrednoto danes?

Skozi vso zgodovino je družina doživljala velike spremembe. Imamo raznovrstne tipe družin. Je patriarhat, je matriarhat in znan je tudi filiarhat. V današnjem času se mi zdi, da nekako prihaja na dan ta prevlada otrok v družini. Včasih se mi zdi, da so mogoče otroci nekoliko preob-

menjeni, kar se tiče odgovornosti, ki se nanje dostikrat zvrne. Prav je, da se otrokom gre naproti, da človek skrbi zanje, seveda pa otroci potrebujejo tudi svoje meje. Če ni meja, potem se otrok ne znajde. Meje je treba postavljati in drugič postavljati tudi cilj ter otroku stati ob strani. On mora imeti občutek, da je ob nekom in da tistemu ni vseeno zanj. Stari judje so imeli pregovor, da pravi vzgojitelj z eno roko otroka vleče k sebi in z drugo proč od sebe. Če je otrok z obeh strani podprt, lahko raste v pokončno in samostojno osebo. V mnogih pogledih je današnja družina nekako izpraznjena. Včasih ni mislim, da mnogi niti ne vedo, zakaj bi šli domov. Življenje se tako vse bolj odvija zunaj družine, v javnem življenju, na trgih, v službah, v dejavnostih, ki se ne dogajajo v družini. Cerkev si prizadeva, da bi napolnila družinsko življenje in dala družini svoj smisel. Samo v družini človek dobro uspeva in se razvija in postaja takšen, kot bi rad postal.

V zadnjih dneh smo vsekakor videli, da razmere niso več

umirjene in da so ljudje, verjetno tudi zaradi strahu pred slabo socialno varnostjo, stopili na ulico. Kako gledate na takšno emancipacijo naroda?

Škoda, da smo prišli do takšnega položaja, da ljudje ne vidijo več izhoda in izgubljajo zaupanje v vso našo ureditev. Ko ni sadov in učinka, ki bi ga ljudje pričakovali, potem se prestrašijo. Seveda je treba tudi njim pomagati. Želim si, da se protesti speljejo na miren način in da na drugi strani tudi pristulneje ljudem, kaj jim najbolj primanjkuje in kaj si želijo, ter da poskušajo uresničiti njihove zahteve. Prav gotovo pa je, da te razmere ne izvirajo iz pomanjkanja dobrin, ampak so posledica nepravilne razdelitve dobrin. Zato je dobro tem ljudem prisluhniti in jim poskušati pomagati, kolikor se da, da se spet umirijo in da življenje normalno steče naprej.

V začetku decembra smo dobili novega predsednika država. Kako je Cerkev zadovoljna z izbiro ljudstva?

Že s prejšnjim, za zdaj še sedanjim predsednikom, Danilom Türkrom, je imela Cerkev dobre odnose, nekajkrat smo se tudi na pobudo ene ali druge strani sestali. Res smo bili v dobrih odnosih in prepričan sem, da tudi z novim predsednikom ne bomo imeli nobenih težav. Zelo podpiramo tudi Pahorjevo odprtost in njegov pogum, ki ga ljudje danes zelo potrebujejo, in gotovo je takšna drža tudi nalezljiva. Podpiramo pa tudi njegove povezovalne težnje.

December velja za družinski mesec. Kako na splošno ocenjujete spreminjanje družine kot vrednote skozi zgodovino? Kakšne so po vaše največje nevarnosti za to vrednoto danes?

Skozi vso zgodovino je družina doživljala velike spremembe. Imamo raznovrstne tipe družin. Je patriarhat, je matriarhat in znan je tudi filiarhat. V današnjem času se mi zdi, da nekako prihaja na dan ta prevlada otrok v družini. Včasih se mi zdi, da so mogoče otroci nekoliko preob-

menjeni, kar se tiče odgovornosti, ki se nanje dostikrat zvrne. Prav je, da se otrokom gre naproti, da človek skrbi zanje, seveda pa otroci potrebujejo tudi svoje meje. Če ni meja, potem se otrok ne znajde. Meje je treba postavljati in drugič postavljati tudi cilj ter otroku stati ob strani. On mora imeti občutek, da je ob nekom in da tistemu ni vseeno zanj. Stari judje so imeli pregovor, da pravi vzgojitelj z eno roko otroka vleče k sebi in z drugo proč od sebe. Če je otrok z obeh strani podprt, lahko raste v pokončno in samostojno osebo. V mnogih pogledih je današnja družina nekako izpraznjena. Včasih ni mislim, da mnogi niti ne vedo, zakaj bi šli domov. Življenje se tako vse bolj odvija zunaj družine, v javnem življenju, na trgih, v službah, v dejavnostih, ki se ne dogajajo v družini. Cerkev si prizadeva, da bi napolnila družinsko življenje in dala družini svoj smisel. Samo v družini človek dobro uspeva in se razvija in postaja takšen, kot bi rad postal.

Je družba brez družine torej obsojena na propad?

Družina je vir življenja. Danes se govori, da se da tudi po drugih poteh priti do članov človeške družbe; če bi do tega prišlo, pa mislim, da bi taki ljudje bili bolj roboti kot pa pravi, topli ljudje. Zato je skrb za družino potrebna. Družina je začetek ter izvor življenja in reko je treba čistiti pri izviru, če jo čistiš, ko je že celo dolino zastrupila, potem nisi naredil veliko.

V Cerkvi, pa tudi nasploh, ste poznani kot odlični poznavalec Svetega pisma. Lahko po vseh stoletjih še vedno trdimo, da je to knjiga vseh knjig? Znajo verniki še vedno dovolj časa posvetiti branju Svetega pisma?

Najbrž lahko rečemo, da je Sveto pismo še vedno knjiga vseh knjig. Beremo jo še posebej po zadnjem koncilu. Branje se je zelo razmahnilo in postaja zelo popularno. Tudi če splošna bralna kultura nekoliko upada, bi rekel, da za Sveto pismo to ne drži. V zadnjem času so se pojavili svetopisemski maratoni, narašča tudi potreba po bibličnih skupinah. Sveto pismo je zelo življen-

“Cerkev skuša preganjati strah, ki se je mnogih ljudi polastil in so prestrašeni, čeprav mogoče niti ne vedo, zakaj.”

jaska knjiga in vsak človek se lahko najde v njej. Tudi največji grešniki, vsi se lahko najdemo v njej, za vsakega je upanje. Mislim, da ima Sveto pismo toliko prednosti, da ga bo težko katera knjiga prehitela.

Zadnji koncil je dal veliko težo tudi prevajanju Svetega pisma in pri posodabljanju prevoda ste sodelovali tudi sami. Kako nujna so posodabljanja Svetega pisma, da bi ga lahko razumel tudi moderen človek?

Dva zgodaj sta, da se Sveto pismo posodablja in da je od časa do časa potreben nov prevod. Prvi razlog tiči v tem, da se živ jezik spreminja. Nastajajo nove besede, poudarki se spreminjajo in zato se od časa do časa pokaže potreba po novem prevodu. Drugi razlog, zakaj je to potrebno, pa je napredovanje svetopisemskih znanosti, razvoj poznavanja zgodovine in vseh reči, povezanih s Svetim pismom. V njem je geografija, arhitektura, vreme, vse, kar obstaja, vse

znanosti so v njem. Čim globlje je naše poznanje različnih znanosti, tem boljše poznamo tudi vsebino Svetega pisma. Kdor hoče razumeti človeka, mora poznati deželo, v kateri živi, je nekoč rekel Goethe. Nekoč sem v Afriki kupil knjigo pregovorov in tam vidiš, da pregovorov sploh ne razumeš, če ne poznaš Afrike in kako delujejo pregovori tam, ker pri nas tako ne morajo delovati. Torej, predvsem iz teh dveh razlogov, je od časa do časa potrebno Sveto pismo prevajati.

Lahko kljub dobrim prevodom prihaja do napačnih interpretacij?

Problem so neke vrste predsodki, da vidiš naslov in bereš eno zgodbo in v tisti zgodbi iščeš tisti nauk, ki bi ti takrat ustrezal. To velikokrat naredimo podzavestno. Kako se izogniti temu? Sam mladini velikokrat priporočam, da nikoli ne odpirajo nobene knjige, ne samo biblije, ne da bi začutili lakoto po branju. Da ne bi odprli z nekim pričakovanjem, kaj bi radi dobili ven, to je, kot da

“Cerkev je najprej ena, tudi v naši veroizpovedi molimo, da verujemo v eno Sveto katoliško in apostolsko Cerkev.”

greš sit za mizo, je škoda, ker še tisto, kar boš pojedel, ni bilo boljše, da ne bi. Torej ustvarjati v sebi iskreno željo po tem, da bi neko stvar razčistili, da bi nekaj rešili.

Slišal sem, da znate dobršen del te svete knjige tudi na pamet.

To ne drži, ne bi mogel reči, da znam veliko na pamet. So pa znani ljudje iz zgodovine, ki so ga znali na pamet. Sveti Anton Puščavnik ni znal brati in ga je zato znal na pamet, sveti Hieronim in številni drugi. V starih časih je bilo to lažje, zato ker je bilo manj podatkov, ker ni bilo toliko knjig in toliko raznih informacij z vseh strani.

Imate mogoče kak najljubši citat?

Najraje pristanem pri tistem geslu, ki sem si ga izbral tudi za škofovsko geslo “Pogum vse ljudstvo v deželi”. Ta se mi zdi zelo dober, ker je nastal v težkih časih, ko so se Judje vrnili iz babilonskega izgnanstva in je bilo vse porušeno in vse podrt. “Pogum vse ljudstvo v deželi, na delo, Gospod vam pomaga, je z vami, itd...” pade dobro tudi v te današnje čase. Ni še tako hudih reči, vendar nekaj tega poguma pride vedno prav.

Imate morda še kakšno posebno voščilo za naše bralce?

Vsem bralcem voščim čim več družinske sreče, ki jo lahko kdo nosi tudi sam pri sebi. Voščim vam notranjega miru in da bi vam uspelo prebroditi vse ovire in zadrege, v katerih se včasih znajdemo. Da bi se znali včasih stisniti na majhno – najboljša pot je namreč, da se nekam stisneš – na tak način je najlažje, da se človek najde sam pri sebi, da najde svojo misel, svoje geslo, s katerim gre lahko naprej. Želim tudi, da bi se nevoletne lučke, ki jih v tem slovesnem mesecu ne bo manjkalo, preselile v naše bralce in da bi s temi lučkami se sebi veselo in pogumno zakorakali v novo leto, ki je pred nami.

Marko Gregorc
(Zaradi izjemno zanimive in pomembne vsebine intervju objavljamo z dovoljenjem avtorja, bil pa je objavljen na spletni strani www.primorska.info. Avtorju se iskreno zahvaljujemo.)

Abonmajška sezona SSG v Gorici

Ljubezenska čustva po elektronski pošti

Tako topljiva, čeprav le virtualna, tako sodobna in povsem naravna, življenjska je zgodba, ki se spleta v predstavi *Proti severnemu vetru*. Uprizoritev je nastala kot koprodukcija Prešernovega gledališča

Slovenskega stalnega gledališča v Gorici ogledali v ponedeljek, 10. decembra 2012, v goriškem Kulturnem domu. Tokrat se je dolgoletnim obiskovalcem gledališke sezone SSG pridružila kar številna skupina licejcev, ki

uglajane, rahločutno napisane sodobne tekste, take, ki gledalca obogatijo in mu napolnijo dušo z lepim čustvom ter potešijo njegovo željo po iskrenem umetniškem užitku. Srčika predstave *Proti severnemu vetru* je ljubezensko razmerje med Emmi, ki je srečno poročena z vdovcem in je dobra mati njegovima otrokoma iz prvega zakona, in Leom, ki si sicer še zmeraj hladi ljubezenske rane zaradi Marlene, s katero ima čudno nihajoče razmerje, ki pelje le v slepo ulico. Oba sta sredi tridesetih, ona je bolj odločna, temperamentna, duhovita, včasih tudi malce pikra, on bolj

krhek, sentimentalni, negotov, predvsem v odnosih do ženske. Njuna vez se začne spletati po golem naključju. Pri sporočilu ona vtipka napačno črko na elektronski naslov in pošta pristane v njegovem "predalu". Iz vpljudnosti ji on odgovori. Ona pa spet njemu. Takoj se besedno in miselno neverjetno ujemata, e-maili ju zmeraj bolj zbljujejo in postajajo vse bolj intimni. V nočeh, ko pihava severni veter in ona ne more spati, ji pisanje gre še bolj od rok. Dopišujeta si predvsem ponoči, ko sta prosta. Zelo sladko je njuno čakanje sporočil, ki jima lepšajo vsakdanjik.

/ str. 14
Iva Koršič

Kranj in Mestnega gledališča Ptuj po knjižni uspešnici nemškega avtorja Daniela Glattauerja v topli, solidni režiji Alena Jelena. Roman o tem ljubezenskem razmerju z romantičnim pridihom je izšel l. 2008, dramsko priredbo pa so uprizorili že na štiridesetih različnih odrih. Ena izmed čudovitih odrskih inaciz je ta, ki so si jo abonenti

so izredno lepo sprejeli predstavo, saj jim je tematika zelo blizu. Spletne strani so jim zelo domače in nič čudnega ne bi bilo, če bi se tudi njim pripetilo to, kar se je protagonistoma v zelo lepi predstavi, taki, kakršne že dolgo nismo imeli priložnosti videti v abonmajškem programu SSG. Ob njej smo dobili potrdilo, da je še kako možno postaviti na oder

DSUG v letu 2013

Program dejavnosti goriških upokojencev

Kljub finančni in gospodarski stiski, ki vedno bolj otežuje delo tudi kulturnih društev in ustanov, si Društvo slovenskih upokojencev za Goriško (DSUG) postavlja, v skladu z društvenimi cilji, v svoj okvirni program za leto 2013 v glavnem iste pobude kot v prejšnjih letih in uresničuje tiste, ki najbolj ustrezajo željam in potrebam društvenih članov. Od januarja dalje naj bi se vrstile različne dejavnosti, ki bi pritegnile čim več pozornosti članov. Potem ko bo društvo v januarju s podelitvijo cvetja počastilo člane, ki so v letu 2012 obhajali 80. in 90. obletnico rojstva, bo priredilo predavanje o zdravstvu in, po možnosti, tudi o socialnih problemih. Februar naj bi bil namenjen Dnevu slovenske kulture in obisku krajev okrog Gorice ter spoznavanju kulturnozgodovinskih zanimivosti, zlasti iz obdobja prve in druge svetovne vojne. To naj bi bilo tudi v povezavi s praznovanjem sv. Valentina. V marcu bodo upokojenci ob dnevu žena priredili enodnevni izlet v kulturno pomemben kraj. Sledilo naj bi predavanje o aktualnih temah. Tudi v aprilu naj bi člani spoznavali krajevno zgodovino, po možnosti tudi s krajšo ekskurzijo v zanimiv kraj. Priredili bodo tudi srečanje z enim od sorodnih društev iz Slovenije, s katerimi ima DSUG dobre stike. Od 18. do 24. maja bo na programu 7-dnevni izlet v Pariz, ki je eno najlepših mest na svetu, saj je znano zaradi izredno pomembnih kulturnozgodovinskih in turističnih posebnosti (npr. Notre Dame, stolp Eiffel, trg Concorde, Elizejske poljane, Hotel de Ville, Louvre, Versailles itd.). V začetku junija bo potekal mednarodni balinarski turnir v Sovodnjah ob Soči, katerega se vsako leto udeležuje lepo število ženskih ekip, posebno iz Slovenije. Člani bodo vabljeni tudi na izlet v pomemben kraj. V juniju bo sledilo vsakoletno letovanje ob morju na Lošinj ali drugje. V juliju se predvideva srečanje s sorodnim društvom. Vsako leto poteka v prvem tednu avgusta tradicionalni piknik v primernem naravnem okolju, vedno v povezavi z izletom v zanimiv kraj. September bo spet namenjen letovanju na Lošinj, srečanjem z društvi upokojencev iz Slovenije (zlasti iz Nove Gorice) in nastopom upokojenskih pevskih zborov Primorske (npr. Zlata jesen), na katerih nastopa tudi društveni ŽePZ. Tudi v oktobru se predvidevajo nastopi upokojenskih pevskih zborov (npr. Festival za 3. življenjsko obdobje v Cankarjevem domu v Ljubljani, Starosta mali princ v Gorici ipd.). V zadnjih dveh mesecih bosta prav gotovo privabili številne člane zaželeni družabni srečanja, in sicer v novembru martinovanje, v decembru pa silvestrovanje. Društvo bo lahko spremenilo ali preneslo načrtovano dejavnost iz enega meseca v drugega ali dodalo drugo dejavnost ali kaj črtalo iz programa. Izlete v oddaljene kraje bo organiziralo samo z enim avtobusom. Zato so člani vabljeni, da se za izlete čim prej prijavijo. O dejavnostih bo društvo obveščalo člane po časopisju. Organizatorji upajo, da bodo s pogumom in vztrajnostjo izvedli ves program. (ed)

MEDIcenter
Klinika nasmeška

Zobozdravstveni center

Problematična ustanova v skladu z zakonom o zdravstveni dejavnosti 04/10/2012/pr03/2664/12

Vesel Božič in Srečno 2013

Izvrstne zobozdravniške storitve z nizkimi cenami.

Medicenter srl
Ul. Giuseppe Verdi, 28
Ronke (GO)
Tel. **0481.777188**

Urnik:
od ponedeljka do petka
8:30-12:30 / 14:00-19:00
sobota 8:30-12:30

**implantologija
protetika
ortodontija
pedodontija
estetsko zobozdravstvo
neboleči posegi**

Zahvaljujemo se vam za zaupanje

www.medicentersrl.it

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na rojstnina prof. Silvana Kerševana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIT2C
S pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Slovenska skupnost vabi člane, izvoljene upravitelje in somišljenike stranke na zdravico ob zaključku leta, ki bo v petek, 28. decembra 2012, ob 18. uri v Roman bar na Travniku v Gorici.

Slovensko planinsko društvo Gorica vabi na nedeljske začetniške in nadaljevalne tečaje smučanja: 13., 20., 27. januarja in 3. februarja 2013 v Forni di Sopra. 3. marca 2013 bo na sporedu društvena tekma v Forni di Sopra; organiziran je avtobusni prevoz; društveni učitelji bodo na razpolago za poldnevne ali celodnevne tečaje. Info: Francesca 349 8456332, Sara 333 8907969. Prijave samo na sedežu društva v četrtek, 27. decembra 2012, od 18. do 20. ure, in v četrtek, 3. januarja 2013, od 18. do 20. ure.

Vokalna skupina Chorus '97 iz Mirna vabi na Božični koncert, ki bo 27. decembra ob 19.00 v župnijski cerkvi sv. Jurija v Mirni pri Gorici. Poleg gostiteljev nastopata še Vokalna skupina Drežnica in Komorni zbor Iskra Bovec.

ZSKP, PD Podgora, ZCPZ Gorica, SZSO Gorica, AŠZ Olympia, SSK in Krožek Anton Gregorčič vabijo na 4. božični dobrotelni koncert v spomin na dr. Mirka Špacapan, ki bo v petek, 11. januarja 2013, ob 20.30 v cerkvi sv. Justa v Podgori. Dobrotelni izkupiček bo namenjen neprofitnemu društvu "Paliativna oskrba - Mirko Špacapan ljubezen za vedno" iz Vidma, ki nudi pomoč pri paliativni negi za onkološke bolnike.

Spomladno in poletno potovanje z Novim glasom v letu 2013: Sardinija, 7 dni, od 22. do 28. aprila 2013 (vpisovanje do konca meseca februarja), in Gruzija, 8 dni na Kavkazu od 20. do 28. junija 2013 (vpisovanje najkasneje do konca meseca marca). Spored in vpisovanje na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu.

V galeriji Kulturnega doma v Gorici je na ogled do četrta, 10. januarja 2013, razstava tržaškega kiparja Pavla Hrovatina, ki nosi naslov Harmonija Krasa.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo v petek, 28. decembra, odpeljal avtobus udeležence na prednovoletno silvestrovanje v restavracijo Primula v Solkanu ob 16. uri iz Jamelj, nato s postanki v Doberdolu, na Poljanah, Vrhu, v Sovodnjah, pri cerkvi in lekarni, v Štandreu na Pilošču in pri lekarni, v Podgori pri telovadnici, pri vagi in na Goriščku/trgu Medaglie d'oro. Začetek srečanja bo ob 17. uri. Vpisovanje se nadaljuje. Prijave sprejemajo po tel.: 0481 882183 (Dragica V.), 0481 390697 (Marija Č.), 0481 20801 (Sonja K.), 347 1042156 (Rozina F.), 0481 884156 (Andrej F.). Na račun 20 evrov.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja 7-dnevni izlet v Pariz od 18. do 24. maja 2013 za ogled najpomembnejših kulturnozgodovinskih posebnosti. Vpisovanje se bo začelo v januarju ob sredo od 10. do 11. ure na društvenem sedežu v Gorici na korzu Verdi 51/int. in se nadaljevalo do zasedbe mest na avtobusu. Na račun 300 evrov.

Iščem delo kot pomočnica v gospodinjstvu (likanje, čiščenje, kuhanje) ali negovalka starejših oseb. Tel. 003865-3001328.

Nudim likanje in čiščenje na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Nudim likanje in čiščenje. Kličite na tel. 0038640153213.

Po poklicu sem ekonomist. Z veseljem bi nudila pomoč pri pisarniških delih za začetek tudi po 4 ure. Kličite na tel. 0038641529652.

Potrebujete pomoč pri čiščenju ali likanju? Sem mlajša gospa z izkušnjami. Kličite zvečer na tel. 00386 70777505.

Prodajam polnovreden kostanjev in mešani med. Količina omejena. Tel. 0481 884077.

Gospa išče delo za likanje in čiščenje na območju Gorice tel. 00386 31449311.

Darovi

Za Novi glas: N. N. 40 in N. N. 1.000 evrov.

Za misijonarja Danila Lisjaka: N. N. 700 evrov.

Za misijonarja Ernesta Saksido: N. N. 700 evrov.

Za misijonarja Pedra Opeko: N. N. 1.000 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 28.12.2012 do 3.1.2013)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 28. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 30. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 31. decembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 1. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 2. januarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Slovenski svetniki III. del - Izbor melodij.

Četrtek, 3. januarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Vesela praznika

URARNA ZLATARNA ŠULIGOJ

Gorica, ulica Carducci, 49
Tel. 0481.535657 • www.suligoj.com

Na zadnjem letošnjem večeru DSI je bil gost dr. Jože Bajzek

O pomenu Kristusovega rojstva

Za vsakega kristjana se spodobi, da se pred Božičem poglubi sam vase in razmisli o pomenu Kristusovega rojstva, saj je Božič povezan z idilo in pričakovanjem. Tako so na zadnjem ponedeljkovem večeru v tem letu v Društvu slovenskih izobražencev imeli v gosteh salezijanskega duhovnika, dr. Jožeta Bajzeka, dolgoletnega profesorja sociologije na Papeški salezijanski univerzi v Rimu. Prisotnim je podal tri glavne misli, ki jih je nato nadgradil s svojim razmišljanjem, v katerega je vključil tudi prisotne.

Osredotočil se je na tri odlomke iz Svetega pisma, in sicer iz Matejevega, Janezovega in Lukovega evangelija. Najkrajša prispevka v Svetem pismu je o trgovcu in biseru. Trгоvec se vrne domov in pove ženi, da je prodal avto, hišo in vikend za majhen biser, ki mu je zelo všeč. Celotno prigarano premoženje za en samcat biser. Dr. Bajzek je dejal, da se nam metafora kar sama ponuja: trgovec je namreč Jezus, biser pa človek. Ljudje smo za Boga tako pomembni in dragoceni kot biseri, in prav zato se je rodil med nami. Rodil se je na Zemlji in je

za nas moral pustiti vse. Za Božič torej premišljamo o njegovem pomenu. "Tvoja duša je za Boga zelo dragocena, mi smo zanj vredni. Res je, da nismo enaki in enakopravni, smo pa

Foto Kroma

enakovredni pred Bogom, ker se je on rodil za nas". Iz Janezovega odlomka, v katerem opisuje Jezusovo zadnjo večerjo, ko je zbral svoje učence in jim povedal, da bo trpel in umrl, lahko razberemo, kako živeti veličino tega rojstva v današnjem času, ko človek ni več subjekt

zgodovine, temveč samo sredstvo. Danes ne vemo več, kaj je dobro, lepo in sveto, ampak le, kaj je koristno. Pri zadnji večerji je Jezus dejal svojim učencem: "Vaše srce naj se ne vznemirja". Da-

ni. Predavatelj bi najbrž izbral Kitajce zaradi njihove številčnosti... Iz Lukovega evangelija so zbrani v Peterlinovi dvorani poslušali še razlago prilike o dobrem Samaritanu, v kateri dobimo odgovor, kako se lahko danes vedemo in kako lahko pomagamo človeku, ki težko veruje. Dr. Bajzek je ugotavljal, da "smo včasih bili vzgojeni, da smo hodili v cerkev, ki nas je skozi katekizem vodila do Kristusa. Danes pa človek ne ve ali noče slišati o Bogu in Cerkvi, hoče pa slišati o Kristusu, nanj ni alergičen". Zato je treba nagovarjati današnjega človeka kot dobrega Samaritana, ki je padel v nesrečo.

Ob koncu se je predavatelj zamislil ob perečih problematikah. Sam misli, da bo vedno manj ljudi v cerkvi, a da bodo v njej tisti res prepričani. Ni ga strah praznih cerkev, ker pravi, da to ni kazatelj vernosti: "Cerkev smo mi. Imamo dober sistem priprave otrok. Že dolgo let govorimo, da bi morali tudi odrasle pripravljati. Cerkev bi morala nekaj narediti za vse starše. Vzgoja je proces, zato potrebuješ čas, ne pa samo deset minut pridige". Obenem je dr. Bajzek mnenja, da se mora vsaka misel ukoreniniti, če hoče iti naprej in se institucionalizirati, institucija pa ne sme postati cilj. In je še dodal: "Mi verujemo v Jezusa Kristusa, ne v Cerkev".

Društvo Škamperle je izdalo novo knjigo

Dramski prizori Marije Mijot

"Uporaba narečja je bila za Mijotovo vse prej kot igra ali poizkus, ki bi ga gojila ob književnosti, napisani v priučeni, umetni slovenščini. Odkar je začela pisati, ji je prvotni, narečni jezik pomenil tisto enkratno 's-rčno govorico', v kateri je bila izpovedno najbolj nenarejena in neposredna". S temi besedami je prof. Marija Pirjevec v spremni besedi knjige *Marija Mijot - Otroške pesmi in dramski prizori*, ki jo je ob pod-

pori Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu ter večstopenjske šole Vladimir Bartol založilo svetoivansko društvo Slavko Škamperle, opredelila ključ za razumevanje poetike in etike tržaške pesnice.

V knjigi, ki je nastala ob 110-letnici dr. Bogomila Kravos zbrala razpršene dramske besede Mijotove, jih uredila, pripravila slovarček in uvodno besedo; obenem je dodala še nekaj pesničnih otroških stihov. Večino izvodov knjige bo-

do izročili šolarjem šole Vladimir Bartol, da bodo tako prosto segali po tej domači zakladnici. Ravno Bartol, ta njen slavni bližnji rojak, je prispeval spremno besedo k njeni pesniški zbirki iz leta 1962 z naslovom *Souze in smeh*.

Dejansko dramska besedila Marije Mijot ne vsebujejo le dragocene jezikovnega narečnega koda, temveč predstavljajo izredno pričevanje vrednosti etnografske razsežnosti. V desetih dramskih slikah v vezani in nevezani besedi avtorica prikazuje zelo neposredno in živo nekdanjo svetoivansko vaško življenje in skupnost. V njej izstopajo zanjo tako tipični 'mandrjerji', obdelovalci vrtov s sadnim drevjem, rožami in povrtino, zraven so orisane tudi živahne in prepirljive mandrjerke, garaške perice, vaške

klepetulje in otroci. V tako slikoviti pokrajini duš se bo bralcem in mladim bralcem šole Bartol razpredla nekdanja svetoivanska srenja, ki je bila tako blizu in obenem tako daleč Trstu in je zato živela lastno, vase ujeto življenje "z vsemi priligami in tegobami vred, tako da jo je bližnje mesto le poredkoma opazilo", je še zapisala prof. Pirjevec. Po njenem mnenju sodijo otroške pesmi Marije Mijot v sam vrh slovenskega otroškega pesništva. Obenem so dramski prizori enkratni dokument preteklega 'žitja in bitja' na slovenskem obrobju mesta Trst. "To bi s časom gotovo potonilo v pozabo, če ga ne bi tako samonikla umetniška in človeška osebnost znala ohraniti pri življenju", je še zapisala prof. Pirjevec.

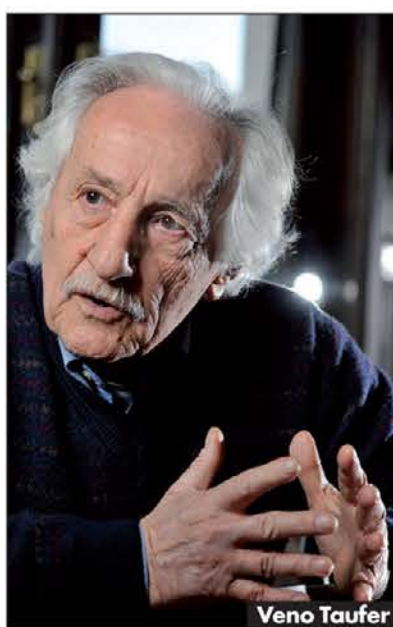
Šin

Podpora nasprotnikom gradnje uplinjevalnika v Žavljah Izjava članov Društva slovenskih pisateljev

Člani Društva slovenskih pisateljev (DSP), zbrani na občnem zboru društva, so v sredo, 12. decembra 2012, soglasno podprli naslednja stališča: DSP v zvezi z napovedanim so-

naravovarstvenikov, lokalne politike in na tem območju živčih Slovencev, ki z mnogimi tehtnimi argumenti zavračajo gradnjo uplinjevalnika na tej lokaciji. DSP pri tem izhaja iz dovolj ar-

ka, torej ne samo na ožjem območju Žavelj in Milj v neposredni sosesčini, temveč na celotnem območju severnega Jadrana, vključno z večjim delom slovenske obale in kraškega zaledja. DSP še posebej opozarja na to, da bi ta projekt neposredno ogrozil prizadevanja slovenske manjšine za razvoj na tem območju in njen interes ter potrebo po višji ravni ne le politične, ampak tudi gospodarske subjektivitete. DSP poziva vlado Republike Slovenije, naj končno že izrazi jasno in odločno stališče Slovenije do tega projekta, ki nedvomno ogroža tudi slovensko državno in lokalno strategijo razvoja naše obale in naj se postavi v bran slovenski manjšini, ki utegne biti najbolj prizadeta pri uresničevanju tega projekta, na kar kažejo že prve razlastitve, ki so jim izpostavljeni tako rekoč

Venko Taufer

izključno slovenski lastniki zemljišč. DSP dosedanjega mlačnega odzivanja slovenske vlade v zvezi s tem projektom preprosto ne more razumeti drugače kot izraz hlapčevstva in nepotrebne želje po ugajanju zahodni sosedu, kar zelo zgovorno postavlja na laž običajno hvalisanje, kako enakopravni smo znotraj EU in kako o vsem enakopravno soodločamo.

Za Društvo slovenskih pisateljev
Venko Taufer, predsednik

glasjem vlade Republike Italije, da izda gradbeno dovoljenje družbi Gas Natural za gradnjo uplinjevalnika v Žavljah, v celoti podpira nasprotovanje

gumentiranih ocen, da bi ta gradnja ogrozila nadaljnji razvoj turizma in nekaterih drugih gospodarskih panog na širšem območju uplinjevalni-

Obvestila

V župnijski dvorani v Nabrežini je odprta tradicionalna razstava jaslic z vsega sveta. Na ogled so tudi jaslice v cerkvi, ki so vsako leto drugačne. Urnik: od 23. decembra 2012 do 6. januarja 2013, ob sobotah in praznikih od 16. do 19. ure.

Spomladno in poletno potovanje z Novim glasom v letu 2013: Sardinija, 7 dni, od 22. do 28. aprila 2013 (vpisovanje do konca meseca februarja), in Gruzija, 8 dni na Kavkazu od 20. do 28. junija 2013 (vpisovanje najkasneje do konca meseca marca). Spored

Lavanda di Venzona
Nova trgovina vas čaka in vam vošči vesele božične in novoletne praznike
Proseška ul. 13 - Opčine (v bližini cerkve)

in vpisovanje na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu.

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka daruje M. M. 50 evrov.

VITAL
PESEK 42
34149 - Občina Dolina
Tel. 040 226 868
Fax 040 226 791
e-mail: vitalcoop@tin.it
info@vitalcoop.net
www.vitalcoop.net

ŽELEZNINA TERČON SAS
Vse za hišo in vrt,
stroji za domačo in poklicno uporabo,
barve in barvila, vse za vodne
in plinske instalacije.
ODPRTO OD PONEDELJKA
DO SOBOTE ZJUTRAJ
NABREŽINA, 124
tel. - fax 040 200122

Slovensko deželno gospodarsko združenje
www.sdgz.it
unione regionale economica slovena
www.ures.it

servis
OBRTNO PODJETNISKI
SERVIS KOPER
servis.koperem.si

Vse najboljše in uspešne 2013
vsem našim članom, strankam, sodelavcem, prijateljem in bralcem.

Novosti v SSG

Spremenjeni termini, nova premiera in silvestrski večer

Praznični čas je prinesel nekaj novosti v program Slovenskega stalnega gledališča. Začele so se vaje nove uprizoritve v osnovnem abonmaju, komedije Georgesa Feydeauja *Ne sprehajaj se no vendar čisto naga!* (Mais n'te promene donc pas toute nue!) v režiji Alena Jelena. Dogajanje komične enodejanke je postavljeno v dom novoizvoljenega poslanca državnega zbora; njegove ambicije moti muhasta, premalo oblečena žena. Predstavo bodo premierno uprizorili člani SSG v četrtek, 10. januarja 2013, v mali dvorani SSG. V programu je potrjeno gostovanje Pupkin kabareta 29. decembra ob 21.00 v veliki dvorani; večer z dalmatinsko klapo Kampanel je predstavljen na kasnejši termin, gostovanje vrhunskega Royal Mongolian Ballet (plesni večer spada v Modri abonmajski program) bo 3. januarja 2013. Prodaja vstopnic, tudi za koncert vokalne skupine Perpetuum jazzile, ki bo na sporedu 20. januarja 2013, poteka pri blagajni SSG. Na Silvestrovo, 31. decembra, bo gledališče uvedlo veselo praznovanje ob 21. uri z uspešnico Narodnega doma Maribor Ubežnici. Maja Blagovič in Vladimir Jurc bosta odigrala predstavo o dveh ženskah (Thelma in Louise), ki bežita od nezadovoljivih družinskih in življenjskih razmer in doživita na pustolovski poti nešteto smešnih dogodivščin. Predstavi bo sledil ples z ansamblom Platana iz Kopra, za pogostitev bo poskrbel catering Vivo. Blagajna gledališča sprejema rezervacije (skupna cena za vse je 40 evrov na osebo) vsak delovnik od 10. do 15. ure.

8xmile Pogovor: misijonar Flavio Zanetti iz goriške nadškofije

Naš vsakdanji trud za dobro ljudi na Slonokoščeni obali

Gospod Flavio Zanetti, od leta 1999 misijonar na Slonokoščeni obali, je odgovoren za živahno skupnost vernikov v kraju Yamoussoukro, politični prestolnici Slonokoščene obale, ki leži v osrčju države. G. Flavio udejanja s svojimi sodelavci veliko dejavnosti: skrbi za šolanje in alfabetizacijo, za pomoč v bolnišnicah, za katehezo in otroške dejavnosti pa vse

li v drugih župnijah pri prvem oznanjevanju evangelija v krajih, kjer še ni kristjanov. Vseposvods prirejamo javne koncerte in predvajanje filmov, mnogi prihajajo poslušat dobro glasbo in gledat lepe filme, naše sporočila je učinkovito. Organiziramo tudi javne prireditve kot javna pričevanja edinosti. Poleg tega hočemo prestrukturirati in razvijati skupine krvodajalcev in

posvods po državi, kjer je še vedno veliko orožja. Stanje se je močno umirilo, ljudje se spet lotevajo svojih dejavnosti, znatno pa so se zvišali življenjski stroški. Država se z gospodarskega vidika počasi spet postavlja na noge, prihajajo mnogi vlagatelji, trgovina se razvija, toda velika večina prebivalcev za zdaj nima nobene koristi od te rasti in še naprej trpi.

do senzibilizacije za krvodajalstvo.

Prišli smo v stik z našim misijonarjem, ki nam je povedal marsikaj zanimivega o tem, kako se njegova skupnost sooča z novimi "izzivi" tega pastoralnega leta, ki je prav posebno, saj je še živ spomin na močna trenja, ki so zaznamovala javno življenje afriške države v zadnjih mesecih.

G. Flavio, katere dejavnosti ponuja vaša skupnost v tem času? Katere zamisli pa bi radi uresničili v bližnji prihodnosti?

Pastoralno dejavnost smo načrtovali na osnovi teme pastoralnega leta, ki je skupna za vso Slonokoščeno obalo: "da bi bili vsi eno, da bo svet veroval". Gre torej za temo edinosti, vezano na apostolsko poslanstvo spodbude Africae Munus, ki vabi Cerkve afriške celine, naj si prizadevajo za spravo, mir in pravičnost, in pa za temo vere, h kateri nas vabi papež.

Koliko članov sestavlja skupnost in koliko župnij (pa tudi vasi) šteje?

Imamo eno samo župnijo, ki je široka 15 km, dolga pa 35 km. Morofe' je sedež župnije, kjer živijo duhovniki, imamo pa še 12 drugih skupnosti. Hvala Bogu imamo sedaj kristjane prav v vsaki vasi. Da bi bilo to bolj jasno, vam lahko povem, koliko ljudi prihaja v vsaki skupnosti k nedeljski maši: teh je približno 70% vseh katoličanov, kajti tudi pri nas nekateri ne obiskujejo redno maše ob nedeljah. V kraju Morofe' 900 oseb, v Kamiju 500, v Semanu 320, v N'Gattakroju 120, v Lolobu 130, v N'Denouu 30 (tu ni niti enega krščenega, vsi so katehumenti), v Konankofikroju 50, v N'Debu 90, v Drekroju 30, v Sakiareju 200, v Koriakroju 35, v Aguibriju 45, v Tounzouebu 120. V primerjavi s celotnim prebivalstvom nas je približno 8%.

Na kaj ciljate v smernicah pastoralnega leta in kako se na to pripravljate?

Pred sabo imamo štiri sektorje. Na področju evangelizacije želimo formirati misijonsko ekipo, ki jo sestavljajo katehisti, skupine in druge osebe, ki bi pomaga-

teh, ki delajo pri opismenjevanju.

Na področju pastorale skrbimo za formacijo. Naša katoliška skupnost hitro raste in treba je oblikovati odgovorne za osnovne skupnosti (skupnosti v krajevnih četrtih), katehiste in druge odgovorne na različnih ravneh, da bi omogočili širšo delitev različnih vlog in odgovornosti. Prizadevamo si tudi za srečanja skupin, spodbujamo nastanek skupnostnih struktur, kjer si ljudje vzajemno pomagajo (npr. blagajne za vzajemno pomoč), predlagamo različne načine duhovnih obnov in preverjanja za različne kategorije krščenih, da bi jim pomagali oživiti njihovo vero, ko jih podpiramo v konkretnih življenjskih preizkušnjah. Marsikaj ponujamo tudi točno določenim skupinam (svet šolstva in zdravstva). Na področju liturgije želimo okrepiti čut za sveto, si prizadevamo, da bi bila naša liturgična srečanja lepša in da bi se jih udeleževali številnejši ljudje: za to načrtujemo več srečanj formativnega značaja.

Na področju avtonomije in človeške promocije želimo okrepiti gospodarske dejavnosti, ki že obstajajo (trgovine z religioznimi izdelki, trgovanje s premogom, prodaja šolskih potrebščin, izdelovanje kipcev in umetniških sitotiskov, kmečka mehanizacija, ki se je že začela s podporo Gorice in prispevkov Osem tisočink). Želimo tudi spodbuditi nove dejavnosti, kot npr. polja za pridelovanje riža in kokošnjake, tudi to s pomočjo Gorice. Na tehnični ravni želimo bolj pripraviti blagajničarje skupnosti in upravitelje različnih dejavnosti. Predvidevamo tudi druge oblike formacije o temi "Vera in razvoj". Poleg tega sodelujemo pri različnih škofijskih pobudah, da bi prispevali k oblikovanju semenščikov, katehistov in žensk.

Kako bi - po dovoljenih sporih - označili sedanje stanje? Kakšne bojzani še imajo ljudje?

Rad bi poudaril dva glavna problema: varnost in ekonomsko stanje. V naših krajih se je varnost sicer izboljšala, a žal ni tako

Povejte nam kaj o skupini krvodajalcev: kakšen pomen ima na ozemlju, kako senzibilizirate ljudi in kakšno novost to pomeni za krajevne skupnosti? V naši deželi nam ni uspelo imeti zadostnih količin krvi za naše potrebe. Pred nekaj leti je vlada v kraju Yamoussoukro ustanovila transfuzijski center, mi pa smo se organizirali tako, da bi imeli redne in zanesljive krvodajalce. Velik problem in velik strah pri nas predstavlja Aids, ki je zelo razširjen. Ljudje nečejo darovati krvi, ker se bojijo, da bi jim "gledali noter" ter bi tako tvegali neprijetna presenečenja; ali pa se bojijo, da bi kdo uporabljal njihovo kri za vračarstvo in bi jim tako povzročal zlo. Glavni del rednih krvodajalcev tako predstavljajo katoličani; o svoji izbiri so prepričani tudi zato, ker nas je že Kristus rešil s svojo krvjo, prav tako lahko tudi mi z malenkostjo svoje krvi rešujemo svoje brate. In vendar ni lahko se spopadati z različnimi miselnostmi in s predsodki. O tem govorimo z odgovornimi v krajevnih strukturah javnega zdravstva, z voditelji naselij, z mladinskimi skupinami; skratka, senzibiliziramo na vseh možnih ravneh.

Na koncu vas prosimo še za nekaj besed o novi cerkvi: kako napredujejo dela? Kdaj bo dograjena? Koliko vernikov bo lahko v njej?

Dela so v tem obdobju dejansko ustavljena, ker so zmanjkala finančna sredstva. V osrednjem delu je prostora za 1.600 oseb, za velike praznike pa jih lahko pride zraven še drugih tri tisoč. Krajevni škof nam je namreč naročil: "Naj bo prostora za 2.000 vernikov, ki redno prihajajo; ko pa jih pride več, naj vsi lahko vstopajo". To cerkev potrebujemo čim prej, že sedaj je namreč nezadosten veliki hangar, ki ga je leta 2005 blagoslovil msgr. De Antoni: katoliška skupnost tu raste vsak dan, naselje se širi okrog nas, hiš in drugih stavb je že več kot 300. Ko bomo imeli na razpolago ves potreben denar, vam bom lahko povedal, kdaj se bodo dela končala.

Selina Trevisan (prev. DD)

ŠKOFJA LOKA Podelitev Severjevih nagrad 2012

Dobitnika sta Nataša Barbara Gračner in Branko Jordan

V Škofji Loki, na Loškem odru, je v nedeljo, 16. decembra 2012, Sklad Stagneta Severja, ki so ga ustanovili v spomin na legendarnega gledališkega in filmskega igralca, podelil 42. Severjeve nagrade za igralske dosežke. Žirija, ki so jo sestavljali Damjana Černe, Staša Michelčič, Tea Rogelj, Alenka Bole Vrabc in Branko Šturbej, je izbirala med igralci, ki so jih za njihove umetniške dosežke v pre-

miernih uprizoritvah od 30. septembra 2011 do istega dne v letošnjem letu predlagala poklicna gledališča, poklicna izveninstitucionalna gledališča in poklicne gledališke skupine. Združenje dramatik Slovencev Slovenije, AGRFT in Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. Za igralske stvaritve v poklicnih gledališčih sta nagradi prejela Nataša Barbara Gračner, članica SNG Drama Ljubljana, za vloge Jelene Nikolajevne Krivcove v Malomeščan-

nih in Baronice Castelli - Glembay v Gospodi Glemabajevih ter Branku Jordanu, članu SNG Maribor, za vlogo Viconta de Valmon v Nevarnih razmerjih. Severjeva nagrada je igralcem na-

delita Studentki dramske igre Ana Urbanc za vlogo Filaminte v Molierovi komediji Učne pičke ali Naj svet šumi in Ajda Smrekar za vlogo Kasije v predstavi Julij Cezar. Dobitnik Severjeve nagra-

de za igralsko stvaritev v slovenskem ljubiteljskem gledališču za vlogo Jonnyštampereledeja v drami Kripl v Inishmaana pa je Miha Zrimšek. Bralce naj spomnimo, da sta te prestižne nagrade bila deležna tudi člana dramskega odseka PD Štandrež Majda

Zavadlav in Božidar Tabaj 19. decembra 1999. Podelitev nagrad poteka v Škofji Loki, ker je prav tu Sever uprizoril svojo zadnjo predstavo, monodramo Dostojevskega Krotko dekle. Stane Sever je umrl v Ribnici na Pohorju 18. decembra 1970. Prav tu je bil 16. decembra 45. Severjev dan, na katerem so nastopili domači pevci in Janez Hočvar Rifle z monokomedijo Star fotr.

IK

"Padec" meje pred petimi leti

Komentarji predstavnikov oblasti

Dne 21. decembra 2007 je s premikom schengenske črte meja med Slovenijo in Italijo doživela zgodovinsko preobrazbo, saj je trdo prisotnost na obmejnih in maloobmejnih prehodih zamenjala "nevidna" administrativna linija. Vprašanje, koliko vidnih črt je še ostalo nedotaknjenih, je na tem mestu preobsežno. Pred petimi leti so svoje postojanke zapustili policisti, cariniki so se umaknili že ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo leta 2004, projekti "odprtih meja" so na našem območju tekli že vrsto let, predvsem za Beneške Slovence pa je ta dan pomnil dokončno osvoboditev od problemov "železne zavese". Nekaj predstavnikov oblasti nam je zaupalo komentar o tem, ali je prazniku na mejnem prehodu Robič/Stupizza dokončno in konkretno sledila sprememba na

boljše. Prvi občan iz Podbonesca Piergiorgio Domenis se veseli pozitivnih strani padca meje. Po večan promet skozi Beneške doline, poglabljeno čezmejno sodelovanje na občinski ravni. Kljub vsemu je bil to le prvi, zunanji korak, saj bo najtežje porušiti psihološke pregrade med ljudmi. Mislim, da je ključ v uspehu povezovanje, predvsem turistično, začeti s Slovenijo. Prvi korak bo realizacija kolesarske proge Čedad-Tolmin. Guido Marchiol, župan občine Bardo/Lusevera, je razočaran nad političnimi oklepi starega misljenja. Veliko več bi lahko storili, pravi, in glede Terskih dolin poudarja, da bi morali deželo FJK prepričati, kako velikega pomena za te kraje bi bila ustanovitev dvojezične italijansko-slovenske šole za tkanje močnih, trajnih ve-

zi ljudi z rodnim krajem. Tudi Alessandro Oman, župan občine Naborjet-Ovčja vas, je zmerno realističen: "Kanalska dolina je vedno bila prehodno območje in od padca meje se situacija ni radikalno spremenila. Še vedno doživljamo hudo demografsko krvavitev. Za dokončno rešitev bi dežela in država morali več investirati v razvoj teh krajev".

Tudi generalni konzul Republike Slovenije v Trstu dr. Dimitrij Rupel je za petnajstdnevnik Dom objavil spomine na pomemben datum. Kot zagovornik brezmejnje Evrope pravi, da, čeprav so nam pogled na boljše življenje v zadnjem času zameglile gospodarske težave, so se napovedi v veliki meri uresničile. "Ljudje v obmejnih krajih sodelujejo, prehajajo mejo brez problemov. Ustanovljajo se čezmejne organizacije kot goriška EZTS-GECT, postavljajo se skupne ustanove, kot npr. nova univerza Evropske unije v Gorici in Novi Gorici". Rupel pa se boji, da bi sebični interesi posameznikov podrli projekte in ustanove, ki so zdaj zelo krhki.

Kratke

Iz Koroške spet v rodno Benečijo

Duhovnik Lovro Petricig je dvainšestdeset let deloval na Koroškem, decembra pa se je ob upokojitvi vrnil v rodno Benečijo, v Špeter. Doma iz Gorenjega Barnasa, je v svojih delovnih letih vedno vozil avstrijsko in nemško mladino v Nadiške doline.

Na Koroško je stopil v prvem povojnem času, ko je bilo v domačih dolinah hudo za vse duhovništvo, za vse Slovence nasploh. V dvojezični fari Šentilj ob Dravi je živel 53 let. Tam je postavil novo cerkev, župnišče in pokopališče, pa otroški vrtec in drugo. Ljudje so ga dobro sprejeli, Petricig je prejel tudi Slomškovo in Janežičevo priznanje za življenjsko delo med koroškimi rojaki. Postal je častni občan mesta Vrba/Velden, ker je veliko pomagal mladini. Veliko je delal na Svetih Višarjah, kjer je imel tudi prvo mašo, saj na tem Marijinem svetišču potrebujejo duhovnike, ki poznajo tri jezike. Preden je stopil v semenišče, se je šolal v Tarpeču/Tarpezzo in Sovodnji. Ob vrnitvi domov žalostno opaža nezanimanje ljudi

za slovenski jezik, kljub prisotnosti slovenske šole v Špetru in številnih organizacij na tem območju. Boli ga nezanimanje ljudi za vero, saj se cerkve praznijo, poleg tega pa se čudi, da je v njih tako malo slovensčine. Na Koroškem, pravi, sta prisotna oba jezika, v Šentilju je maševal 55% v slovensčini, 45% pa v nemščini. / JS

Novo leto, nov dnevnik

Zadruga Most je izdala Beneški dnevnik 2013, pravo domačo agendo, polno pregovorov, pravljic, ljudskih modrosti, receptov in risb izpod peresa Morena Tomasetiga. Lansko leto je avtor obravnaval beneški pust, tokrat je raziskal svet otroških igrač, ki so jih beneški otroci izdelovali in uporabljali do druge svetovne vojne. Klicali so jih "žuh", "ritanje", "norčuvanje", pred začetkom igranja pa so se spraševali "al' bomo Bido?", "al' bomo Piruli?" Skrivalo? Batone? Potku?". Beneški dnevnik si lahko priskrbite na sedežu zadruga v Čedadu, zastoj na ga prejmejo naročniki Doma.

S 4. STRANI Mag. Primož Krečič o liku Filipa Terčelja

Svetost po primorsko

Za to se je odločil in tudi plačal s svojim življenjem. Vse tri ideologije prejšnjega stoletja so ga tolkle, nikogar na Primorskem - na taki ravni in v taki meri - toliko kot njega. Duhovniki so bili med "prefinjeno italijanizacijo" potisnjeni v zakristije in cerkvene prostore, vendar jih niso mogli uničiti. Začeli so rušiti Mohorjevo družbo, zasrčevali poverjenike, plenili knjige, konfinirali Virgila Ščeka, ki je bil na političnem področju vodilen, ni pa bilo moč iti mimo tudi Filipa Terčelja. "Križ se je zleknil na navdušenega misijonarja in ga povezal s Kristusovo daritvijo". Prišla je preizkušnja, ki je bila v drugem delu njegovega življenja stalnica. Ob koncu leta 1931 so ga fašisti zaprli, češ da je širil panslavistično in iredentistično propagando, da se je družil s sumljivimi osebami in pripravil atentat na 'podeštata' Baiardi in v Kojškem. "Za nas, ki proučujemo njegovo življenje, je najtežje to, ker je bilo v nekaterih časopisih nekaj namigov, da je imel kakšne povezave s Tigrom. V pripravi pozicije za Vatikan moramo zato še podkovanu raziskati arhive in razčistiti zadevo, čeprav se iz vsega njegovega življenja vidi, da v njegovi pameti ni bilo niti kančka nasilja". Zasljevali so ga v goriških in koprskih zaporih. To ga je tudi živčno strlo. Obsodili so ga na pet let izгона v Campobasso. S Terčeljem so hoteli fašisti kompromitirati vse slovenske duhovnike; dokazati so hoteli, da je povezan z jugoslovansko obveščevalno službo, da bi mogli duhovniki pokazati, kako rovarijo proti državni varnosti.

Vemo pa, da niso stopili v to nasilje, ostali so lojalni do zakonitih oblasti in se upirali njihovem poseganju v cerkvene zadeve. Vedeli so, da morajo skrbeti za človeka in njegovo dostojanstvo. Msgr. Klinec pravi, da so bili v tem oziru neupogljivi in zares odločni odporniki zoper fašistične naklepe. To je bil čas velikega trpljenja, pa tudi velike dostojanstvene drže primorskih duhovnikov, branikov človeškega in božjega dostojanstva naših ljudi. "Zopet je bila Gorica v središču tega".

Terčelja so že pred izgonom opozorili, naj se raje posveča duhovniškemu opravilu in ne družbenemu delu. Naj ne nasprotuje državnemu redu. On se je zagovarjal, da ne pripada nobeni laiški organizaciji in ne opravlja nobene politične dejavnosti.

Nato je šel na izpopolnjevanje v Bergamo, da bi poleg katehetske dobil še kakšno drugo zaposlitev. Prišlo je izgnanstvo v Campobasso: zelo težko je preživljal te dneve. "Garač na potenco" se je v trenutku znašel brez dela, osamljen in ponižan. Bil je hladno sprejet, občutil je vso težo izгона in zapuščenosti. "Ljudski človek sredi ljudi, pa brez dela in brez ljudi". Vedno je trpel domotožje. Ni imel denarnih sredstev, kot duhovnika ga je bilo sram berakčiti, vsega je bil sit in obupan. Končno je le prišla pomilostitev, da se je lahko vrnil, vendar ga je na Goriškem

čakalo razočaranje. "Zanj ni bilo več prostora". V italijanske župnije ni hotel iti, v slovenske so mu prepovedali. Prepovedana mu je bila vsaka dušnopastirska dejavnost. Imel je pridigo v Logu, "nič posebnega", a italijanski kapucini iz

Vipavskega Križa so ga prijaveli, "zanj ni bilo več rešitve". Pripravljena je bila aretacija. Dne 26. aprila 1934 se je umaknil v Ljubljano. Čeprav je tam v mladosti preživel veliko let, se pa tokrat ni več znašel. V nekaterih krogih - zlasti med teološkimi profesorji in voditelji mladine - ni bil dobrodošel, čeprav ga je škof Rožman "kot trpina in velikega Slovenca zelo spoštoval". V Ljubljani je postal katehet in profesor nemščine na poljanski gimnaziji, posvečal se je tudi mladini in jo duhovno vzgajal. "Pozimi 1935 je sestavil testa-

ment, v katerem se čuti vsa njegova begunska bolečina". Pravi, da je kot berač prišel v te kraje; "potem ko je doma na Primorskem vse izgubil, mu je ostal le Bog in nekaj lesenih predmetov". V Ljubljani je zbiral dijake pri sv. Jožefu, da so peli in slavili Gospoda. "Bil je kot talna voda, ki je ni videti, a naredi, da vse raste", je zapisala

ena izmed dijakinj. Njegovo malo stanovanje je bilo vsem odprto; kljub skromnim prihodkom je pomagal mnogim dijakom, skrbel je za dnevno prehrano v raznih javnih kuhinjah. Pomagal je tudi raznim primorskim družinam, ki so se umaknile iz Italije. Doživel je tudi prihod Italijanov v Ljubljano. Takoj po koncu vojne je komunistična oblast Terčelju odvzela prostost in ga zaprla za tri mesece. Bil je zelo prizadet, ostal je brez stanovanja. Menda so ga imeli za špijona, ker je pri Nemcih posredoval za rešitev nekaterih naših ljudi. "Stalno je reševal, čutil je človeka nad vsem, zato je tudi toliko naredil". Kot sposoben kulturni delavec in narodnjak je bil vsem v napotje. "Bil je čist. Zato je bil nevaren". V pismu domačim je iskreno napisal, da si je želel smrti. Ko so ga izpustili iz zapore, je moral v bolnišnico, a hitro so ga izpustili, ker ni bilo prostora. Ni imel kam iti, ni vedel, kaj bo z njim. Mučilo ga je, da je nedolžen kljub lažnim oadbam, moral je trpeti kot zločinec in narodni izdajalec, "on, ki je med vsemi duhovniki največ pretrpel pod fašiz-

mom, je moral znova stopiti na križev pot, ki je bil hujši od prvega". Od vseh zapuščen, brez oblek, perila in hrane je trpel tri mesece. Najhuje je bilo, da so ga sumničeli in preganjali ljudje, ki jim je storil veliko dobrega. Naporji so mu zrahljali živce, ni spal, zanj ni bilo mesta ne v šoli ne v prosveti in niti ne v rednem duhovniškem delovanju. Nekaj duhovnikov se je zavzelo zanj in jim je hodil pomagat po župnijah. Tako ga je g. Franc Krašna povabil, da bi mu pomagal v župnijah Davča in Sorica. Tam so izselili nekaj kmetov, češ da so njihovi priimki nemškega izvora. Župnik je oznanil ljudem, da bo šel v Ljubljano in posredoval pri prijateljih, da se bodo lahko vrnili.

Tako sta se 7. januarja 1946 Terčelj in Krašna odpravila proti Ljubljani, od Sorice peš do Železnikov. V gozdu sta ju zapela dva aktivista, člana partije, in ju odpeljala proti Podbrdu ter ju izročila pripadnikom KNOJA, ki so bili nastanjeni na meji. Ti so ju zahrbtno umorili in na mestu zakopali. Kasneje so domačini v gozdu našli brevir. Uradno so sicer govorili, da sta zbežala v cono B... Poskrbeli so, da sta bila prekopana in položena v grob na pokopališču v Davči.

Prof. Bogdan Vidmar je opravil veliko pogovorov z ljudmi iz tistih krajev, je dejal mag. Krečič. "Drža Terčelja po zasljevanjih je bila zelo svetniška, oba sta molila. Šlo je vsekakor za mučeniško smrt". Raziskave zgodovinarjev vedno bolj kažejo na to, da je Terčelj umrl, ker je pomagal ljudem, ker se je zavzel za njihovo dostojanstvo, pa čeprav je šlo za ljudi tujega izvora. "Zato je moral umreti". Ko bi Terčelj imel nacionalistične ali kakšne druge namene, bi se nikdar ne zavzel za kolone, ki so jih škofjeloški gospodje pred 400 leti iz Nemčije pripeljali v tiste kraje. "Dimenzija njegove svetosti

je bila v posluhu za človeka". Če je v Gorici doživljal cvetno nedeljo, od Campobassa naprej pa veliki petek, je po smrti nastopila velika sobota, čas tišine. "O Terčelju se ni smelo vedeti nič. Če hočeš koga diskreditirati, narediš, da ne obstaja". V javnosti več desetletij ni obstajal, ker je bil velik in čist. Je pa ostal živ v pevskih zborih. "Morda je tudi krivda nas duhovnikov, da smo o njem premalo govorili". Tudi ta molk ni bil večern. Breclj je napisal knjižico, ki je izšla pri Ognjišču, različni ljudje so se začeli za Terčelja vedno bolj zanimati. Prišel je izziv spomenika v Šturjah, nato simpozij. "Po tem se nam je duhovnikom posvetilo, da, karkoli prideš v roko o Terčelju, je vse čisto". Iz njegove velike vere in ljubezni se je porodil biser svetništva, ki je gotovo bil v razdajanju in trpljenju, "ostal je pokončen do konca in tako je tudi prestal svoje mučeništvo". G. Vinko Paljk trdi, da obstajata dve vrsti svetništva: eno se kaže v svetniškem duhu in pobožnem življenju, drugo pa je "socialno svetništvo". Terčelj je kot "socialni svetnik" odkrival Kristusa v bolečinah ljudstva. Reševal je narod, ki je padel v krepilje težkih ideologij, reševal je konkretne ljudi, nemške kmete, ki jih je hotel rešiti nasilja. In za vse je bil nagrajen najprej s konfinacijo, po vojni pa še z umorom in nato s tišino. V tem je bil podoben Jezusu, ki je obudil Lazarja; ko je to storil, so namreč sklenili, da ga umorijo. Znal je gledati v prihodnost.

Duhovnik in mučenec, čista duša Filip Terčelj nam je velik zgled in priprošnjak za novo življenje in upanje. "Kot takega ga bomo, upamo, če Bog da, v kratkem, neke spomladi, predstavili Cerki. Vabljeni ste k molitvi za njegovo priprošnjo. Naj bo tudi to prizadevanje za poživitev vere med nami".

Gledališče na vrvi Nova Gorica / Premiera

Ostržek v razgibani odrski priredbi

Tretjega decembra, na Prešernov rojstni dan, so Ta veseli dan kulture doživeli tudi najmlajši obiskovalci gledaliških predstav. V dvo-

prežarja gledališko ponudbo za otroke v Novi Gorici, kjer deluje pod okriljem Zveze kulturnih društev. Kot znano, so člani Gledališča na vrvi mladi sred-

divščin. Pri tem se je uglasil na poučno noto, da je laganje vedno razkrinkano, da sta obiskovanje šole in učenje nujno potrebni, pa tudi to, naj otroci blagovoljno sprejemajo katerokoli "drugačnost" sošolcev in naj jim pomagajo premoščati težave, saj pravo prijateljstvo zmore vse to. Kot vse Aberškove predstave, tudi ta, čeprav je tokrat režija skupinska - zaradi okrevanja po zahtevni operaciji Aberšek ni mogel spremljati, kot bi želel, nastajanje predstave - je tudi ta sodobno zasnovana, razgibana, prizori si sledijo brez predaha, živahno in iskriivo. Iz uprizoritve je razvidno, da svojim varovancem zna tako dobro posredovati svoje znanje, da ga takoj usvojijo. Predstavo pestrijo izvorna glasba Mateja Petejana, dolgoletnega spremljevalca Aberškovega odrskega snovanja, in plesni gibi koreografinje Vanesse Benak Cvijanovič, pri katerih ima zelo učinkovit koreografski trenutek song o strahu, do roke igralk, odeve in fluorescentne rokavice lebdeče poplesavajo po zraku in ustvarjajo sugestivno ozračje. Upoštevajoč Aberškov vzor, je Polona Žbogar zasnovala sceno z bistvenimi scenskimi elementi: malim odrskim zastorjem s simboli gledališča: komično in tragično masko; izza njega se prikazujejo tri mlade igralk, ki živahno razpredajo vsebino in prepričljivo odigrajo različne vloge. Anuša Kodelja, ki je po sedmih letih stopanja po gledal-

iških poteh pridobila neverjetno odrsko sproščenost, v kateri je dobro viden njen naravni igralski talent, je odigrala porednega in razposajenega Ostržka, ki se kljub lažem hitro priljubi gledalcem. Ana Marija Belingar in Maja Petrovič sta izoblikovali ostale nastopajoče like. Čeprav imata za seboj le dve leti odrskih izkušenj, sta se prav dobro izkazali kot igralki, pevki in v koreografskih gibih. Odrsko sliko so v barve odeli lepi kostumi živih barv. Igrica je mestoma do-

bila značaj lutkovnega in senčnega gledališča; takrat so se kot glasovi iz ozadja v vlogah Pepeta in drugih oglašali Matjaž Vidmar in Matej Petejan. Malčki iz vrta so lepo spremljali predstavo in se vključevali vanjo, pa še učiteljice so pomagale Ostržku prebrati sporočilo mačka, ki ga je tako grdo okradel. Ker je v predstavi govor o lažeh in kraji, ki so na dnevnem redu v naši družbi, predvsem v svetu politike, lahko ima ta otroška uprizoritev kaj povedati tudi in pred-

vsem tistim, ki posedajo na političnih stolčkih! Gledališče na vrvi je z Ostržkom prišlo v goste tudi v Štandrez, in sicer kot otroška prireditev ob praznovanju sv. Andreja. Ogleдали so si jo šolarji in malčki iz vrtecev. Na sam Miklavžev dan, 6. decembra, so se igralci z njo predstavili v dvorani Gledališke gimnazije v Novi Gorici; izkupiček prostovoljnih prispevkov je šel v dobrodelne namene.

IK

ranci Točka ZKD v Novi Gorici se je na dveh jutranjih ponovitvah malčkom iz vrta - na drugi predstavi so to bili cicibančki novogoriškega vrta Najdihojca - predstavil Ostržek, poredni, nagajivi, lažnivi, pa vendar tako ljubki otrok s skrito željo, da bi ga vrstniki vendarle sprejeli takega, kakršen je, z vsemi napakami vred, in bi mu pomagali, da bi postal boljši fantek. Kot vselej iskriv in ljubko razumljiv odrski prikaz je otrokom ponudilo v pogled Gledališče na vrvi, ki dvanaesto leto s svojim umetniškimi ustvarjanjem

nješolci oz. osnovnošolci višjih razredov, ki se ob prostem času radi predajajo gledališki umetnosti. Skupino od ustanovitve vodi mentor in režiser Emil Aberšek, ki se je že ničkolikokrat izkazal kot tankočuten režijski vodja predstav za otroke, za katere je dovršeno in domiselno, predvsem pa v jasnem dramaturškem razpletu priredil že marsikatero znano pravljico iz klasične zakladnice te literarne zvrsti. Tokrat se je z izvornim pristopom lotil Ostržka Carla Collodija in iz zgodbe izluščil nekaj ključnih Ostržkovih dogo-

Silvestrska predstava v SNG Nova Gorica

Na sam silvestrski večer, 31. decembra 2012, ob 21. uri bo v Slovenskem narodnem gledališču predstava Krojači sveta - Funeral Fashion Show v režiji Dušana Jovanoviča. To je spektakel, na katerem se predstavi 16 velikih zgodovinskih osebnosti in prinaša razkošno in sveže doživetje odrske umetnosti. Po predstavi bodo gledalci s penino in prigrižkom nazdravili novemu letu. Cena vstopnic je 23 evrov (parter) in 19 evrov (balkon). Abonent, ki si še niso ogledali te predstave, si jo lahko ogledajo na Silvestrovo z abonentsko izkaznico in doplačilom 5 evrov.

Narodni dom v Trstu / Brez zime - novi roman Vilme Purič

Med žensko krhkostjo in močjo

Krstna predstavitev romana Vilme Purič je v četrtek, 13. decembra, prijetno ogrela številno občinstvo v mali dvorani Narodnega doma v Trstu. Intimistična knjiga *Brez zime* (Mladika), v prodaji od novembra, je zgodba o življenju ženske na severnem robu Jadrana. To je ustvarjalno življenje osebe, ki prepozna socialne sheme in jih z domišljjsko energijo presega. Avtorici uspe s pomočjo glavne junakinje Lane odpovedati se kompromisom vsakdana in si v pisanju dovoljuje izraziti vse, kar ji narekuje srce.

Večer v priredbi Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm je s prijaznimi pozdravi uvedla Neva Zaghet, nato je besedo prevzela Nadja Roncelli, ki se je v imenu založbe Mladika spomnila avtoričinega prvenca *Burjin čas*. Tematsko se Puričeva vrača k občutljivi eksistencialni pozi ženske, ki se tokrat ukvarja s svojo (ne) sposobnostjo ustvarjalnega odnosa do življenja. Priповedovanju zgodbe, ki poteka ob zalivu in v strnjem kaosu tržaških mestnih ulic, se dodaja vsiljevanje dvomov, t. j. razmišljanje o samoumevnosti, krhkosti in čustvenosti

vsakega izmed nas.

Z novim "psihološkim" romanom *Brez zime* se odpirajo "notranji, ženski prostori, daleč od politike in vsakdana", je povedal slavnostni gost prof. Igor Škamperle. Ideal je človeku (na srečo) nekaj, kar ga presega, zato hrepe-

darila predvsem kreativnost avtoričinega jezika, ki ga zaznamuje pretanjena ritmična igra, hiperbolizirana lepota in produkcija literarne empatije za celovito osebno bralno ugodje. Roncellijeva je avtorico v pogovoru spodbudila k razmisleku o ka-

nimo po vzvišenem. Puričeva se poslužuje prisposodbe metulja, ki se s svojim eksistencialnim razvojem želi povzdigniti nekoliko "nad". S pisanjem si odpira prostor, ki bogati realnost in zdravo pomiri človeka, saj se je treba naučiti živeti s tem metuljem. Dobri romani so, po Škamperletovem mnenju, tisti, ki te popeljejo do skrajne, čiste oblike bivanja, ko bralec ne ve več, kje je: to je Puričevi uspelo.

Hčerka profesorice iz Repna, Julija Berdon, je poskrbela za doživete bralne vloške, avtorica spremene besede Loredana Umek pa je pou-

lupih in samoumevnostih življenja. Ustvarjalnost je za Puričevu sposobnost človeka, da življenje vzame v svoje roke, saj se ne zadovoljuje z neprestanim sprejemanjem kompromisov. Brezkompromisnost doživi v pisanju, večkrat stopi celo na teren verzov zato, ker mora vsebina pravilno zavzeti. Z novim podvigom tržaške pisateljice in s pomočjo glavne junakinje Lane bo bralec razumel, da se lahko krhkost ženskega lika obrne tudi na glavo in nenadoma postane njena največja moč.

Jernej Šček

S 6. strani

Ljubezenska čustva ...

Vsak od njih si ustvari podobo o drugem in se skoraj malce boji, da bi realnost bila drugačna od domišljjskih predstav. Prav zaradi tega odlašata s fizičnim srečanjem. Ko pa sta tik pred dolgo načrtovanim snidenjem, se ona zauzstavi tudi ob misli na moža in zaupanje, ki ga njen mož ima vanjo. Žal globlja, vroča ljubezenska čustva največkrat nimajo srečnega konca, čeprav tu ni nobene tragedije vmes, le trezen prebisk v valovanju čustev. Emmi in Lea sta v imenitni simbiozi posebila igralca Vesna Pernarčič in Rok Vihar. Oba dobro poznamo tudi pri nas. Pernarčičeva abonenti SSG se zmeraj zelo pogrešamo, saj je bila nekaj let članica našega gledališča; odkar je odšla, smo imeli pri nas kar nekajkrat priložnost uživati ob njeni dobri igri, tudi v otroških predstavah. Tudi Rok Vihar je bil

že večkrat gost na naših odrih: kdo se ne spominja njegovega Anžeta v Tauferjevi obdelavi Zupanove Micke? Vesna Pernarčič je za vlogo Emmi več kot upravičeno prejela nagrado Žlahtna komedijantka na Dnevih komedije

2012 in priznanje ZDUS, kar ji je bilo gotovo v veliko zadoščenje. Predstava *Proti severnemu vetru* niti za hipec ne z dolgočasni gledalca, čeprav igralca nimata kdo ve koliko "gibalnega" prostora. Dogajanje je namreč postavljeno v notranjost protagonistovih sob,

ki ju na dveh nivojih prikazuje premišljena realistično zgrajena scena (scenografka in kostumografka Vasilija Fišer), obogatena s scenskimi projekcijami (Tania Mendillo) v ozadju, ki dajejo prostoru širšo dimenzijo. Z gestami in mimiko, še najbolj pa z besedami in toni glasu igralca prepričljivo in spontano znata izraziti čustva predstavljenih dramskih oseb in ju pristno posredovati publiki,

ki res uživa ob spremljanju te virtualno spletene sentimentalne zgodbe, za katero je izbor glasbe opravila Darja Hlavka Godina. Z vsebino se enkratno ujema pesem E penso a te nepozabnega Lucia Battistija, ki jo Emmi in Leo zapojeta posamič z otožnim hrepenenjem, kot da bi vedela, da se ne bosta nikdar srečala, kljub vsakodnevnim virtualnim stikom.

Vsestransko posrečena predstava je doživela toplo ploskanje, ki je večkrat priklicalo igralca na oder, in končno soglasno združila mnenja mladih in odraslih gledalcev.

Boris Pahor je bil prvič gost v Pragi

Vzbudil je veliko pozornosti

Skrb, da bo publike v Pragi malo, ker je Boris Pahor češkemu bralcu popolna neznanka, saj v češkem prevodu nima še nobene knjige, je bila, kot se je izkazalo, vendarle odveč. Pisatelj je bil v Pragi prvič v življenju.

"Sam, na lastno pobudo zelo malo potujem. Grem tja, kamor me povabijo, če se tako odločim, in to mi je več kot dovolj! Prosti čas sem že takrat, ko sem bil profesor na šoli in sem imel dva prosta meseca, vedno uporabil za pisanje. In za gore", je Boris Pahor dejal na vprašanje, kako to, da doslej še nikoli ni bil v Pragi. Gostovanje v češki prestolnici so skupaj s slovenskim veleposlanštvom v Pragi pripravili na Uradu vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter na pristojnem ministrstvu. Pahorjevo kratko bivanje v Pragi je doživelo kar veliko pozornosti publike in medijev, spremljala pa sta ga ministrica Ljudmila Novak in Rudi Merljak, sekretar na Uradu vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. V enem samem dnevu je Boris Pahor nastopil dvakrat. Dopoldne je na Filozofski fakulteti Karlove univerze o svoji literaturi in življenju pripovedoval študentom in predavateljem na Katedri za južnoslovenske in balkanske študije, kjer deluje tudi lektorat slovenskega jezika, ter študentom in profesorjem slovenščine z univerze v Brnu ter iz Pardubic, kjer sta močni katedri oz. lektorata slovenskega jezika in književnosti.

Večer v Knjižnici Václava Havla v starem mestnem jedru Prage je usmerjala, kot po navadi, Tatjana Rojc, ki je v uvodu orisala Pahorjevo literarno ustvarjanje, mimogrede pa tudi pomembno vlogo Čehov za Slovence na

Tržaškem in Goriškem v času avstro-ogrske monarhije (bančništvo, zavarovalnica, čitalnica, t. i. bésede...). Boris Pahor je tokrat izhajal predvsem iz svojega literarnega ustvarjanja, govoril pa je tudi o odnosu do narodnostnih manjšin v različnih državah, po čemer je mogoče, kot je dejal, zelo dobro presojati stopnjo njihove demokratičnosti in tolerance

bula Tuta (pripravil František Benhart, 1924 - 2006, sam je v češčino prevedel približno sedemdeset slovenskih del!). Miroslav Košuta je objavljen še v antologiji Nebe nad nami (Nebo nad nami, prevajalec spet F. Benhart), ki je izšla leta 2005. Kravosa in Mermoljo najdemo tudi med šestintridesetimi pesniki v antologiji Krajine za slovy (Pokrajine za

Izjemno dobro obiskan Pahorjev večer v Knjižnici Václava Havla (foto Ondrej Nemeč)

do "drugčnih" državljanov. Seveda je beseda tekla tudi o globalizaciji sveta

ter o izkušnjah slovenske manjšine v Italiji, od fašizma do današnjih dni. Ni mogel niti mimo osebne izkušnje s fašizmom in taborišči. Za čuda Pahor na Češkem doslej še ni našel prevajalca in založnika za svojo literaturo. Prav tako ne Alojz Rebula. Zakaj, je težko ugotoviti. Dejstvo je, da so nekateri slovenski avtorji iz FJK na Češko v zadnjih dvajsetih letih vendarle prodrli, a le "skupinsko"; če pogledamo v zbirko podatkov v CO-BISS. SI, se izkaže, da so leta 1998 v dvojezični (slovensko-češki) antologiji z naslovom Duh po morskoli soli (S příchutí morské soli) zastopani Miroslav Košuta, Renato Quaglia, Marko Kravos, Ace Mermolja, Marij Čuk ter Alenka Re-

besedami), ki je izšla leta 2008, pesmi pa sta prevedla F. Benhart in Aleš Kozár, predavatelj slovenskega jezika in literature na univerzi v Pardubicah. Kozár je sedaj eden najaktivnejših prevajalcev - v češčino je prevedel npr. Bartolovega Alamuta (izšel l. 2003), na izid pa čaka, kot kaže, že enajsti njegov knjižni prevod, Lainščkov roman Nedotakljivi.

Za Pahorjev praški nastop so študentje slovenistike prevedli in prebrali dva krajša odlomka, tekst z naslovom Kvetiny pro malomocného (Rože za gobavca, novela govori o Lojzetu Bratužu) pa je izšel v katoliškem koledarju Cyril-Methodove družbe za leto 2013 (Cyrilometodějský kalendár), kar je prva priložnost, da Boris Pahor prodre med češke bralce. Prevajalec je Radek Novák, ki se je šele lotil prevajanja Pahorjevega romana Mesto v zalivu, vendar je izid tega dela velika neznanka, saj je treba najti še založnika.

Peter Kuhar

Nov dokumentarni film Jožeta Možine Madagaskar, samosvoja skrivnost

Novogoriška knjižnica se lahko pohvali, da so njeni obiskovalci prvi videli nov dokumentarni film vipavskega rokaja Jožeta Možine *Madagaskar - samosvoja skrivnost*. Šele dan zatem (20. decembra) je bila namreč uradna predpremiéra filma v Ljubljani. Dokumentarna reportaža je obiskovalce, za katere so morali organizatorji iskati dodatne stole, navdušila, kar so povedali tudi na pogovoru z avtorjem takoj po projekciji. Režiser Možina, čigar film o misijonarju Pedru Opeki je potolkel vse rekorde gledanosti na nacionalni televiziji TVS, je na "rajskem otoku" posnel tudi potopisno reportažo z drugim slovenskim misijonarjem Tonetom Kerinom. Potovanje se začne na jugu tega četrtega največjega otoka na svetu, ki ga Možina predstavi z zanimivim pripovedovanjem o malgaški zgodovini, ljudem in njihovi kulturi. Od njih bi se lahko marsikaj naučili, je v pogovoru poudaril Možina: "Pred nami se odstre drugačen svet, materialno reven, a vendar urejen tako, da ljudje živijo v sožitju in pogosto srečnejši od narodov zahoda, ki živijo v obilju".

Umirjen način življenja je nekaj povsem drugega kot naše stalno kopicenje bogastva, je menil režiser in dodal: "Raka kot boleznijo sploh ne poznajo, mi je povedala zdravnica". Film je nastal z malo ekipo treh ljudi s stroški, ki so v

vrtnic obiskoval gimnazijo oziroma srednjo družboslovno šolo, kot so jo takrat imenovali. Po končanem študiju zgodovine in sociologije v Ljubljani se je zaposlil na RTV Slovenija kot novinar v dnevno informativni redakciji. Nase je opozoril s preiskovalnimi dokumentarnimi filmi o slovenski polpretekli zgodovini, za katere je prejel več nagrad: dvakrat Nagrado sklada Josipa Jurčiča, Gong ustvarjalnosti, Gong popularnosti in Priznanje strokovne žirije časnika Delo za posebne do-

primerjavi z drugo produkcijo TVS nepredstavljivo nizki. Reportažo v dveh 50-minutnih delih sta Možini pomagala ustvariti snemalec Jože Jagrič in misijonar Stane Kerin. Ekipa se je uveljavila že s portretom o Pedru Opeki, ki je bil podobno kot tokrat še pred ljubljansko predpremiéro delno prikazan prav v Novi Gorici. Možina (44), ki je odrasel v Dobravljah pri Ajdovščini, je v mestu

sežke. Najodmevnejšo nagrado je prejel letos na filmskem festivalu ITN v Hollywoodu za najboljšega režiserja v kategoriji dokumentarnih filmov za film Pedro Opeka, Dober prijatelj. Z ženo in tremi otroki živi v Ljubljani, a kot je povedala pomočnica direktorja novogoriške knjižnice Irena Škvarč, ga med vikendi veliko videvajo v domačih Dobravljah.

Tino Mamič

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezia Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v petek, 21. decembra, ob 14. uri.

Žalostne misli v teh negotovih časih

Rada bi vam rekla srečno ...

December je slab čas za vse nas, ki ljubimo naravo, za nas, ki smo radi v gozdu in se veselimo njegovih darov. Tako sva tudi midva z možem največ doma, ob peči. Včasih, ko je sonca za pokušino, se vendarle odpraviva kam v bližino, da vsaj obudiva spomin na gorska pobočja in na skrita razgledišča. Pred dnevi sva šla z Gročane na Kokoš, kratek kraški vzpon, poln sonca in seveda pohodnikov, saj je Kokoš pri srcu tako Slovencem kot Tržičanom. Odkar imava dva kilograma težko psičko Nino, sva pač vajejna, da osvaja srca mimoidočih in zelo pogosto se zgodi, da tudi na izletih spoznavava nove ljudi in se z njimi zaklepetava. Tokrat je Nina pritegnila pozornost dveh prijaznih priletnih zamejcev, ki sta nas začela spraševati, kako in kaj, kje živiva in s čim se ukvarjava. Povedala sva o možu, ki je izgubil službo, o tem, da ne vemo, kako bo s pokojnino, in kmalu je pogovor zašel tja, kjer nas, vseh, čevljev najbolj žuli. H krizi, k ekonomski krizi, ki je še do predlanskim lebdela nekje daleč od našega vsakdana, sedaj pa je tako prekleto resnična in otipljiva, da jo že vsi občutimo na lastni koži. Možakar, čvrst in pokončen, pa hitrega koraka, prisodila sem mu nekaj manj kot sedemdeset let, je žalostno vzdihnil in se zamislil nad tem, kar sva pripovedovala. Žalostno je zrl nekam v dolino, tja, kjer je bil sicer doma, in nam

zaupal, kako mu je težko. Delal je dolgo let, da je prišel do pokojnine, dostojne pokojnine, upal je, da si bosta z ženo lahko nekoliko oddahnili in razvedrila. Lani pa mu je sin, petdeset let star, ostal brez službe. Zaradi stečaja. Nikoli si nisem mislil, se je izpovedal, da bom moral pri osemdesetih letih "ravnati" sina. Bog mi daj zdravja, čim dlje hočem živeti, saj vem, da pri svojih letih reže ne bo več našel dostojne službe. Žena samo molči in pritrjuje. Na srečo sta oba zdrava in upata, da bosta sina in njegovo družino lahko podpirala, dokler se ne bodo spet postavili na lastne noge. Tudi če pri osemdesetih letih to ni lahko in čeprav skeli v dno duše. Sicer je povsod hudo, tako v Sloveniji kot v Italiji, morda v Sloveniji še bolj, ker je trenutno položaj brezizhoden. In se pogovarjamo o otrocih, ki gredo v šolo lačni, starši pa nimajo denarja za šolsko kosilo. Ponekod v Sloveniji se že pojavljajo botri, ki skušajo otrokom pomagat s pripevkami. Edini smo si, da je zelo hudo, ko so otroci lačni. In žalostno. In nedopustno. Težko mi je, ko se poslovimo od prijaznih sogovornikov, samo prijeten sprehod jima želim in zdravja, besede kot "vesele praznike" ali "srečno novo leto" bi zvenele zasmehovalno. Toliko negotovosti in bolečine je vse okoli mene, da se teh praznikov, ki prihajajo, ne morem veseliti. Samo mir skušam najti v

teh dneh, mir in tišino. Prijatelj mi je povedal, da sem vse preveč žalostna, da se nič več ne smejem in da so tudi moja pisanja žalostna. Vem, a meni ni do smeha, priznam, ni mi do radoživosti in do veselja, ni mi do dovtipov in razposajenega pripovedovanja. Vse preveč je namreč gorja in bolečine okoli mene. Ni minil teden dni, odkar sem bila po uradih zaradi taščine pokojnine. Vrsta, dolga vrsta, ljudje so stali v tišini, nekateri so sedeli, večina jih je gledala v tla in treznila samo, ko se je na ekranu zamenjala številka. Spomnila sem se, da so nekaj ljudi v vrsti veselo kramljali. Predvsem v tem času, ko so se bližali prazniki ... Sedaj pa tišina, ki jo je včasih zmotil samo glas nestrpne uradnice za pultom. Prisluhnila sem ji, priletnemu možakarju je razlagala, da so mu po sodnem postopku zarubili del pokojnine ... zaradi dolgov. Gospa pri sosednjem okencu je imela podoban problem ... samo toliko mi pustite, da bom dostojno živela, je prosila, da bom pomagala otrokom. Ostali smo molče čakali, da bomo prišli na vrsto, in gledali tiste, ki so odhajali s sklonjeno glavo ... Zaradi obupa, pa tudi zaradi sramu. Ker tega niso bili vajeni ... nihče izmed nas ni bil vajen. So stvari, ki jih človek ne pozabi, so besede, ki dolgo odzvanjajo v ušesih, so trenutki, ki se jih ne da izbrisati in pozabiti. Vse več jih je, kot je okoli nas vse več tistih, ki na koncu meseca ne vedo, kako in kaj. Pa ne samo brezposelni ali upokojenci, tudi ljudje, ki so doslej dostojno živeli, ne potratno, a vsaj dostojno, so sedaj v škripcih. Srednjega razreda ni več, množica tistih, ki so na pragu preživetja, je vse večja, na drugem polu pa se pri redkih posameznikih kopiči bogastvo. In

mene je še najbolj strah tega, da se dogajajo stvari, ki se niso nikoli dogajale. Da bi bili otroci lačni ..., to se pri nas, v tem našem zahodnem svetu že dolgo, dolgo ni dogajalo. Medtem ko mi vse te žalostne misli rojijo po glavi, se vse okoli mene prižigajo luči, reklame valjujejo k nakupovanju, slišati je praznično glasbo. A vse je tako daleč ... in tako neresnično. Še lani smo, ob tem času, vsakič, ko smo se pritoževali nad vsakdanjimi tegobami, izrazili upanje, da bo naslednje leto

boljše. In še verjeli smo. Letos si tega še nihče ni upal izreči, saj vsi vemo, da drugo leto ne bo boljše. Na dnu srca upamo samo, da ne bi bilo slabše. In vendar bi v tem vlažnem decembru rada na veliko napisala besedo srečno. Vsem tistim, ki so mi blizu, ki jih imam rada, pa tudi vsem tistim, ki te besede ne poznajo več, kot ne poznajo več upanja. Rada bi pisala o urešničitvi želja, o uspehih, o sreči, a si skoraj ne upam, da bi ne zvenelo smešno. Nekaj pa vendarle ostaja v tem letu, ki prihaja sredi

nič kaj spodbudnih napovedi. Ostaja nam življenje, ki je najlepši dar, ki ga imamo, ostaja nam zdravje, dokler ga je še kaj, smo bogati, ostajata nam sonce in poletje, tega blišča nam nihče ne more vzeti, ostajajo nam gore in gozdovi, tako lepa je dežela, v kateri živimo. In ostaja nam morje, ki nam pripoveduje o daljnih obzorjih, o sanjah in modri. In o življenju, ki se kljub vsemu nadaljuje in nosi v nedrjih borno, komaj izrečeno, a vendar tako trdoživno besedo ... UPANJE.

Suzi Pertot

JURIJ PAJJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

139

Priznam, da nikdar nisem bil dober recitator, ne v osnovni šoli in ne kasneje, pesmi sem se sicer naučil na pamet, a jih nikdar nisem znal lepo podajati, tudi danes nerad berem na glas drugih in svoje pesmi, zraven dodam še to, da si nisem in si ne zapomnim veliko pesmi na pamet. Nekaj pesmi pa je takih, ki so se mi "usedle za vedno v spomin", mislim, da me najbolj tudi označujejo, saj si drugače ne morem razlagati, zakaj prav tiste pesmi znam na pamet, če ne celih, pa vsaj tiste verze, ki so se me najbolj dotaknili in so za vedno ostali v meni, kot del mene so in včasih se mi zgodi, da si jih sam zrecitiram na glas, če pa na glas ne, vsaj v mislih.

Težko bi rekel, kateri verzi so mi najlepši, tudi najljubših verzov ne morem kar tako navesti, raje bi rekel, da so mi nekatere pesmi tako ljube, da enostavno brez njih ne morem.

Če pomislim na pesnika s Krasa, ne morem mimo Srečkovih "preprostih besed", seveda so tu še druge Kosovelove umetnine, a to o preprostih besedah me je najbolj ganilo in sem tudi danes mnenja, da so najlepše pesmi tiste, v katerih so zložene preproste besede tako, da nagovarjajo vse nas, preproste ljudi. Njegove besede pojejo, zares pojejo:

"Vse te besede bi morale biti dehteče kot borova morja, jutranje zvezde, ki ugašajo ob zarji iznad pogorja..."

Če pomislim na rodni dom, mi pride v misli takoj Pesnikova Vrba, samo ime svoje rojstne vasi dam namesto rojstne vasi Franceta Prešerna in vse teče, kot je treba, prav zares:

"Ne vedel bi, kako se v strup prebrača, vse, kar srce si sladkega obeta; mi ne bila bi vera v sebe vzeta, ne bil viharjov nótanjih b' igrača!"

Ko mi je najbolj hudo, ko se mi zazdi "vse črno", mi pridejo vedno v misli Pesnikovi verzi iz njegove neverjetno lepe Pevcu:

"Kdo zna noč temno razjásnit, ki tare duha!

Kdo vé kragulja odgnati, ki kljuje srce od zora do mraka, od mraka do dné!"

Če kdaj pomislim na globino Dantejeve Božanske komedije, najdem isto globino v presunljivji Kettejevi pesmi, ki me spremlja vedno, ko grem obiskat prijatelje in domače na Božjo njivo, zares je neverjetna mojstrovina začetna kitica:

"Povedi, mračni me grobar, s seboj na zeleni, na senčni grob njegov, kjer križ železen, kamenit je krov, pod njim uživa otec svet pokoj."

In ko se s Svete Gore razgledujem po svetu, ki je moj in bo za vedno ostal moj dom, ker drugega nimam, nekje med Krnom, Krasom, Jadrantom, Furlansko nižino, celotno Goriško svobodno ujet, mi kar sami od sebe pridejo na usta verzi Gregorčičeve Soči:

"Krasna si bistra hči planin, brdka v prirodni si lepoti, ko ti prozornih globočin, nevihte temne srd ne moti-krasna si, hči planin!"

In tako naprej... In še danes mi ni povsem jasno, kaj pomeni, da je Soča brdka. Ja, ja, saj so mi razložili, a me ta beseda vedno znova očara, samo iz te pesmi jo namreč poznam. Pravzaprav bi lahko še našteval, a bi bil spisek zares predolg.

Rad bi pa zapisal, kot trdijo tudi veliki poznavalci poezije, da je najtežje napisati ljubezensko pesem, da je ljubezenskih pesmi izjemno malo lepih, in od tistih maloštevilnih, ki nesporno veljajo za mojstrovine, mi jih je še manj vseh, kot jih je naštetih ... Čisto nič snobovskega ni v tem, kar sem zapisal, le preprosta dejstva naštevam; pred časom sem z odporom odložil na policco knjigo poezij pesnika, ki velja za klasika, a me s svojo ljubezensko tematiko ni prepričal, kaj šele, da bi se me dotaknil...

Ne, o ljubezni je treba znati pisati! Ni naključje, če velja Visoka pesem za eno najlepših ljubezenskih pesmi vseh časov, in ni naključje, če je Shakespeareov sonet, ki ga tu najavjam v celoti, nekaj izjemnega:

"Ne, ona nima žametnih oči in niti kodrov mehkih kakor svila, če sneg je bel, ga v njenih nedrjih ni in usta bi se od koral ločila.

Sem videl rože bele in rdeče,

na njenih licih take ne cveto in so dišave mnogo bolj dehteče, kot vonj, ki veje njeno ga telo.

Njen glas poslušam rad, četudi vem, da zvoki strun prijetneje zvene, kako boginje hodijo, ne vem,

ko ona hodi, stopa kot ljudje. In vendar se mi zdi bolj očarljiva, kot vse, ki pesem jih časti lažnjiva". Čudoviti sonet angleškega mojstra je prepesnil Janez Menart in mu v slovenskem jeziku dal blišč, ki ga ima v angleščini!

Pa vendar! Da, pa vendar! Če me boste na samem vprašali, katera pesem z ljubezensko tematiko mi je najbolj, zares najbolj všeč, vam bom najbrž na tistem priznal, da tale:

"Bosa pojdiva, dekle, obsorej, bosa pojdiva prek zemlje trpeče, sredi razsanjanih češnjavih vej sežem ti nežno v dlani koprneče.

Beli so, beli so češnje cvetovi, temni, pretemni so talcev grobovi. Kakor ponosni galebi nad vodo, taki so pali za našo svobodo.

Bosa pojdiva, dekle, obsorej, bosa pojdiva med bele cvetove, v krilo nalomiva češnjevih vej, da jih ponese za talcev grobov".

Ja, to je znana Kajuhova pesem Bosa pojdiva, dekle, obsorej, ki z ljubeznijo na prvi pogled nima ničesar opraviti, a zame je prva kitica nekaj najlepšega, kar sem kdajkoli v poeziji prebral, razpeta je med nežnost mladosti in nedolžnega ter večnostjo, vrhunska poezija je to!

Taka, ki se vate zareže in tam ostane. Za vedno.

Kot Zajčeva zaključna kitica iz pesmi Jalova setev, ko Dane na srhljiv način pove:

"Nate sem se spomnil, brat.

Tvoje bele zobe je mislila najina mati.

Tvoji beli mladi zobje so bili jalova setev".

Še danes vidim Daneta Zajca, kako je to enkratno pesem, tiho, nekam vase, v preteklost, onstranstvo in v tuzemski prt na sveže pogrnjeni mizi zagledan, g. župniku Ambrožu Kodolji in meni na pamet in na glas povedal v Doberdolu, v župnišču. Ko je končal, nas je vse zazebelo in smo bili presunjeni, saj je Dane Zajc povedal pesem o svojem bratu, ki je kot partizan padel v drugi svetovni vojni, tako prepričljivo, da je njegova mati dobesedno stala ob nas, tista mati, ki ji sin Dane namenil začetna verza pesmi:

"Spoznala bi njegovo lobanjo, po lepih belih zobeh, je rekla mati".

Dane Zajc je napisal pesem o bratu, ki je padel.

Kot je padel brat Karla Destovnika Kajuha, kot je padel Kajuh sam, a smo o Kajuhu vse vedeli, o njegovem bratu pa, ki je padel kot nemški vojak, pa ni vedel nihče ničesar, razen njune matere, ki je vedno ohranila oba v srcu, oba svoja sina, ki ju je za vedno vzela druga svetovna vojna.

Na to sem mislil minul teden, ko sem moral v Ljubljano na neki sprejem, a sem vseeno zavil prej do Konzorcija, kjer sta dr. Matjaž Kmecl in dr. Mihael Glavan v družbi urednice Mladinske knjige Nele Malečkar predstavljala "Enaindvajset pesmi za enaindvajset let življenja" Karla Destovnika Kajuha pred polnim avditorijem.

Vedel sem, da ne bom mogel biti dolgo na predstavitvi knjige, ki jo je ob 90-letnici rojstva Karla Destovnika Kajuha izdala Mladinska knjiga, žal. Ljubezniva Laura se mi je nasmešnila, ko sem ji povedal, da moram takoj naprej, le nekaj minut sem poslušal pisca spremene besede in avtobiografije, oba cenim, kot cenim urednico Nelo, o literaturi znajo pripovedovati na način, da bi še mrtve prepričali, kako vredno je vzeti knjigo v roke, vedno uživam, ko jih poslušam!

In sem hvaležen Lauri, da ni rekla "Škoda, ker greš, Jurij!", a vem, da je to mislila. Urno sem jo mahnil čez Čopovo na sprejem, kjer sem imel med kulturnim programom čas, da sem mislil na Kajuhovo Bosa pojdiva ... in se večkrat vprašal: "Kaj sploh počnem tukaj?"

Naš športni obračun ob iztekajočem se letu Dvanajst mesecev vrhuncev, pa tudi težav

Konec leta je čas obračunov. Kateri so bili vrhunec tega leta 2012 v našem športu? Zagotovo sta najlepše strani v teh dvanajstih mesecih zapisala jadralca sesljanske Čupe

metaši repenskega Krasa, ki so se s prvim mestom v deželni elitni ligi drugič prebili v meddeželno polpoklicno D ligo. Vtis so precej pokvarili od septembra dalje, ko se je začela pustolovščina med

zastopniki Sloge Tabor, ki so se v sezoni 2011/2012 obdržali v zahtevni državni B2 ligi, v kateri so letos še izboljšali učinek. In ne smemo pozabiti, da so Matej Černic, Loris Mania in Damir Kosmina še naprej poklicni odbojkarji na najvišji ravni. Jeseni je Černic dobil novega delodajalca pri turškem Fenerbahčeuju, s katerim je že osvojil ugledni domači superpokal. Mednarodno sceno so okusile, in to dokaj uspešno, tudi slovenske športnice, ki nastopajo za italijanska društva. Namiznoteniška igralka Lisa Ridolfi je bila spet italijanska klubska prvakinja v dresu milanskega Sandonateseja in je z reprezentanco prvič častno nastopila na ekipnem svetovnem prvenstvu. Na mladinskih evropskih prvenstvih sta sodelovali tudi gimnastičarka Tea Ugrin (Artistica 81) in skalka v vodo Sofia Carciotti, ki je tudi mladinska državna prvakinja s stolpa. Kljub temu da je Martina Pecchiar (Jolly) v tem letu tekmovala rahlo pod pričakovanji, je vendarle osvojila bronasto kolajno na mladinskem evropskem prvenstvu v umetnostnem kotalkanju, kar ni od muh.

Pri tem naj dodamo, da je ženski šport v slovenskih društvih v Italiji v resnici v splošnem v hudi krizi, tudi odbojkarški projekt Zalet o združevanju moči na Tržaškem še ni obrodil pričakovanih rezultatov. Našemu gibanju je – poleg izjemno hudega finančnega okvira, ki je v bistvu skupen za vse sektorje in o katerem je predsednik Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Jure Kufersin opozoril tudi na vsakoletni predstavitvi zamejskega športa na novinarski konferenci novembra v Ljubljani – kričiče primanjkovala določena vloga na londonski olimpijadi, na kateri so bili naši tekmovalci povsem odsotni. Srečno v 2013!

HC

Simon Sivitz Košuta in Jaš Farneti

Jaš Farneti in Simon Sivitz Košuta, ki sta v Aucklandu na Novi Zelandiji postala mladinska svetovna prvaka v olimpijskem razredu 470. 21-letna talenta s tržaškega Krasa, varovanca koprškega trenerja Matjaža Antonaca, sta za las zgrešila tudi prestižni državni članski naslov, ki se jima je izmuznil za pičlo točko. Še enkrat pa sta potrdila – kot smo preko teh stolpcev večkrat ugotavljali – da sta resna kandidata za olimpijske igre v Rio de Janeiru, ki so zdaj njun primarni športni cilj. Velik dosežek so dosegli nogo-

močnimi četrtoligaši, ki zanje žal poteka v znamenju porazov. Veliko zadoščjen je bilo tudi na košarkarskih igriščih. Jadran se je preko drugega mesta v rednem delu lanske državne C divizije uvrstil v play-off in tu prišel do tretje tekme polfinala. Podobno je bilo z Borom v deželni C ligi, medtem ko je tu Breg prehodil še korak več, saj si je drugo leto zapored zagotovil nastop v velikem finalu za zgodovinsko napredovanje, ponovno pa je klonil v odločilnem tretjem dvoboju. Izkazali so se tudi naši najvišje postavljeni odbojkarji,

GORICA Krstna predstavitev pesniške zbirke Davida Bandlja *Odhod Takšni in drugačni odhodi in prihodi*

Prva uradna in slovesna, krstna predstavitev tretje pesniške zbirke goriškega pesnika Davida Bandlja z naslovom *Odhod* je potekala v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici v ponedeljek, 17. decembra. Zbrane je pozdravila predsednica Centra Franka Žgavec, na harmoniko je krajši glasbeni uvod poklonil Manuel Persoglia.

Nadia Roncelli, predstavnica založbe Mladika, je povedala, da je prva pesniška zbirka Davida Bandlja izšla pred dvanajstimi leti, druga šest let kasneje; obja-

vil je tudi knjigo esejev *Razbiranja in žarišča*, pa tudi antologijo slovenskih pesnic in pesnikov v Italiji s pesniškim naslovom *Rod lepe Vide*. Tretja zbirka je zagledala luč v Trstu pred slabim mesecem dni. Gre za izbor pesmi o temi odhoda; kot je v spremni besedi zapisala Meta Kušar, se ta prepleta s čutenjem univerzalnih tem, kot so ljubezen, svoboda in smrt, in to v jeziku, ki je vedno jasn in komunikativen.

Različne motive Bandljeve poezije je razčlenila profesorica in esejistka Vilma Purič, ki je zbirko

predstavila in vodila pogovor s pesnikom. Ta doživlja pojem odhoda kot protislovje, je dejala; "odhod je navsezadnje obrnjen prihod". Vsa zrnca vmes, ki se suvajo v nasprotno stran, so hoja naokoli, stopanje čez prag, pogled v neznano, poskus dvoboja s časom, ki odhoda neizbežno prinaša. Odhod, ki ga Bandelj zariše, ni nikoli samozadosten, ne vodi v prazen prostor, ne spodmika tal pod nogami odhajajočega. Je napovedana sprememba, postanek v novem, svobodno gibanje, postopanje na zakotnih postajah in še mar-

Vilma Purič, David Bandelj, Nadia Roncelli (foto DPD)

Luč prihoda novega bitja na svet je smiselna in pravo razodetje, ki razmišlja šelestenje zraka, diši po neskončnosti, osvetli notranji prostor praznine. "Ta motiv je za slovensko pesništvo zelo inovativen, presega vkalupljene vizije očetovstva, prerašča običajne delitve vlog pri odnosu do otrok in partnerke". O tem je pesnik dejal, da je "pristaš dosti bolj fluidnega starševstva, v katerem je očetu dano malo bolj slediti vzgoji otrok, tudi čustveni razsežnosti. Konec koncev je v moškem, če je kolikor toliko senzibilen, nujno prisotna nota ženskosti, kakor je tudi v ženski prisotna nota moškosti".

Med opisanimi odhodi in prihodi so še vsa vmesna stanja oz. naš svet, kjer se ena čez drugo kopičijo podobe, izmišljeni verzi lovijo fragmente doživetij. Med izrazitejši dosežke pesniške zbirke sodi po mnenju esejistke nova drža lirskega subjekta, ki v kaosu vsega izbira in čuti svojo zmožnost, da se požene nad vsakdanost in jo ozavešči, širi do brezmejnosti občutek sebe ter si kljub jezi in občutku nemoči izbori nekaj drobcev sveta zase. Gre za negacijo razgrajenega subjekta, ki so ga izpovedovali pesniki drugega povojnega vala. "Katera vrata danes odpirajo verzi?", je Bandlja med drugim vprašala Vilma Purič v zanimivem pogovoru. Pesnik je odgovoril, da se sodobna slovenska poezija močno obrača v smer metafizike, v iskanje odnosa z njo. "Zanima me, kaj bo iz tega".

sikaj, pa ne samo to. Njegov pomen je razčlenjen in večstranski. Ob vsem vidnem in otipljivem je odhod predvsem izbira posameznika in poskus odpiranja novih vrat, zavzemanje za premik. Vendar tudi izbira sama po sebi ni povsem svobodna, kajti obstojajo ovire, ki včasih obrnejo odhod v postanek. Popotnik ne nabira samo pogledov v nebo, temveč pridobiva občutek sebe, njegova intima se odpira zavesti, da lirski jaz sliši še marsikaj drugega od tega, kar njegove oči vidijo. Prisluskuje izzivalnemu zvenenju novega kraja, čuti boleče ustaline zgodovine, onkraj urejenih urbanih prostorov zmore videti kaos, dojema veliko več od vidnega. Požene se celo onkraj zemeljskega in stopi v transcendentalnost, kjer se spopade s skrivnostjo metafizike. Ni naključje, da v pesniško zbirko vključuje tudi opise odhoda Boga, ki ga iz zemeljske razsežnosti spremlja klic odrešenja. V tem opisu prednjačijo zemeljski elementi, vendar Bog je daleč od človeka, absolutni duh in hkrati predpostavka realnega, slika vsakdana, ko revež prosi miloščino, je skrivnost, ki je človek ne more zapopasti, še manj razlagati ali preizkusiti; je izven mož-

ganske logike, je "preludij človekove norosti, ker je človek preobjesten, da bi ga sprejel". Prikazovanje odhodov, ki prehajajo od harmoničnega opisa do razklanosti, in nihanje odhodov se izostril na končni odhod v prozni pesmi Soba 264, kjer je v bistvu opisana smrt. Vendar je beseda skorajda neizrekljiva, je dejala prof. Puričeva, in jo pesnik težko imenuje. To je lahko slovo v "zmatranih" očeh, odtekanje reke, misel na smrt, izguba zavesti. Pesniški jaz vstopa v pokrajino grozljive bolečine, ki zajame telesnost in se "kot pajkova mreža ovije okoli srca". Krutega dejstva ne premaga niti dejavnost duha. Ta odhod je od vseh najdrznejši. Tu se odprejo težka vrata končne osamljenosti človeka, ki je pahnen v drugačno, nadaljnje bivanje. Odhodi pesnika utrujajo, bremenijo s spomini, prinašajo trpka spoznanja, vodijo v osamljenost. Vendar mednje vnese svetlo razsežnost, prihode, ki osebkju dajejo zanos in ga navdajajo z nadihom spremembe. So svetla vsebina, ki je prisotna predvsem v pesmi z ljubezensko in očetovsko motiviko. Zlasti motiv starševstva je "ena najintenzivnejših Bandljevih vsebin".

Nekaj nad 30 razigranih šolarčkov osnovne šole Alojz Gradnik iz Števerjana nas je v spremstvu učiteljic Nadje Bevčar, Tanje Sokol in Emi Bauzon v sredo, 12. decembra, obiskalo na uredništvu v Gorici. Odgovorni urednik Jurij

Paljk jim je na kratko navedel drobce iz zgodovine našega tednika, jim s sodelavci orisal vsakodnevno delo ter jih pozval, naj radi pišejo in berejo. Gostje so si nato v Galeriji Ars ogledali bogato razstavo Umetniki za karitas.

Naj postane NOVI GLAS tudi tvoj glas!

Novi naročniki bodo prejeli v dar letošnjo knjižno zbirko *Goriške Mohorjeve družbe*, ki jo sestavljajo naslednje knjige:

- KOLEDAR GMD 2013
- Mariza Perat: GORICA - NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS
- Doris Jarc: SKRIVNOST NONE GENOVEFE
- Floriana Stefani, Danilo Sedmak: JADRANSKA OAZA

NAROČNINA ZA LETO 2012:

za Italijo 45,00 evrov
za Slovenijo 48,00 evrov
za inozemstvo 100,00 evrov

PODPORNA NAROČNINA: 100,00 evrov

Obiščite nas tudi na naši spletni strani www.noviglas.eu ali na:
www.facebook.com/noviglas, www.twitter.com/noviglas, www.youtube.com/noviglas